

POSTAWY POLAKÓW WOBEC FINANSÓW

RAPORT Z BADANIA ILOŚCIOWEGO CAWI
WRZESIEŃ 2024 R.

ORGANIZATOR PROGRAMU

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

PARTNER MERYTORYCZNY

WSPÓŁPRACA

PROGRAM FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW CITI FOUNDATION

POSTAWY POLAKÓW WOBEC FINANSÓW

Patrząc na wyniki naszych wieloletnich badań dotyczących postaw finansowych Polaków, można zauważyć kilka pozytywnych trendów. Coraz więcej osób regularnie, co miesiąc, odkłada określoną sumę pieniędzy. Widać też tendencję wzrostową w gromadzeniu środków dla polepszenia swojej sytuacji na emeryturze. Od 5 lat zauważalnie spada odsetek tych, którzy uważają, że nie warto oszczędzać.

Jest jeszcze jeden ważny trend malejący – w sprawach finansowych Polacy coraz mniej ufają sobie i swojej intuicji. To dobry znak, dający nadzieję na częstsze i aktywne sięganie po wiedzę na temat oszczędzania czy inwestowania w sprawdzonych źródłach.

Co zrobić, by te pozytywne nawyki zostały wzmocnione lub – przynajmniej – utrzymane? Przede wszystkim skutecznie dostarczać know-how w obszarze gospodarowania własnymi pieniędzmi, prowadzenia budżetu domowego, sposobów oszczędzania i budowania poduszki finansowej dwóm grupom: osobom z najniższymi dochodami oraz młodym wchodzącym na rynek pracy. Trzeba przybliżyć to, co nieznane, a przez to budzące lęk i niepewność.

Głęboko wierzę, że rozwój umiejętności finansowych to podstawa budowania finansowej harmonii i poczucia bezpieczeństwa, którego – jak wynika z naszego Raportu – Polacy nadal nie mają. Dlatego cieszę się, że ogłoszona właśnie przez rząd Krajowa Strategia Edukacji Finansowej obejmie grupy społeczne, które wymagają pilnego wsparcia w tym zakresie. To droga do wzmocnienia dobrostanu, odporności na ewentualne zawirowania związane z finansami, a w dłuższej perspektywie do odczuwalnej poprawy zdrowia finansowego.

*Anna Bichta
Prezes
Fundacja Rozwoju
Społeczeństwa Wiedzy
THINK!*

POSTAWY POLAKÓW WOBEC FINANSÓW

Szczerze zachęcam Państwa do lektury Raportu, tak z powodu treści, jak i bieżącego kontekstu. Pewnie jedną z najkrótszych recenzji będzie stwierdzenie, że Polacy oceniają swoją dzisiejszą sytuację średnio, natomiast w przyszłość patrzą z optymizmem. A jednak...

Niepokojące jest, że nadal większość mieszkańców Polski, bo ok. 80%, nie szuka aktywnie informacji, jak oszczędzać czy inwestować. Niezmiennie od lat rodzina i przyjaciele pozostają najważniejszym źródłem wiedzy o finansach. Dlaczego?

Warto zadać sobie to pytanie właśnie teraz – i to z kilku powodów: trwa Rok Edukacji Finansowej ogłoszony przez Senat Rzeczypospolitej, „Złoty” jako waluta obchodzi setne urodziny, a w czerwcu rząd przyjął Krajową Strategię Edukacji Finansowej, której wdrożenie ma pomóc mieszkańcom Polski w poruszaniu się po świecie finansów. To dobra okazja do zastanowienia się nad stanem wiedzy każdego z nas o finansach.

Jako jeden z czterech celów autorzy Strategii wyznaczyli sobie podniesienie świadomości Polaków w kwestii tego, skąd brać wiedzę o finansach. Polecam zatem lekturę naszego Raportu, bo to badanie prowadzone już od 16 lat. Dzięki temu można w nim znaleźć informacje o tym, jaki jest stan wiedzy o finansach na dziś i jak uczyliśmy się w przeszłości.

Zarówno dla Citi Foundation, która od samego początku finansuje przeprowadzane badania i powstające w ich wyniku raporty, jak również dla Fundacji Citi Handlowy im. Leopolda Kronenberga, która jest partnerem merytorycznym Fundacji Think!, realizującej te badania, przywoływanie wniosków i dorobku wcześniejszych Raportów w Krajowej Strategii Edukacji Finansowej to ważne docenienie naszej pracy.

To także zobowiązanie na przyszłość, aby pokazywać, jakie są mocne, ale i słabe obszary wiedzy w zakresie finansów. Jestem przekonany, że niniejszy Raport będzie dla Państwa pomocny w uzyskaniu odpowiedzi na powyższe pytania.

Zapraszam do lektury.

*Paweł Zegartowicz
Prezes Zarządu
Fundacja Citi Handlowy
im. Leopolda Kronenberga*

CEL:

poznanie postaw i zachowań Polaków wobec finansów

- Sytuacja finansowa Polaków
- Optymizm finansowy
- Postawy Polaków wobec oszczędzania, inwestowania i zadłużania się
- Zachowania oszczędnościowe, inwestycyjne i kredytowe Polaków
- Długoterminowe trendy w obszarze oszczędzania i inwestowania Polaków

TECHNIKA ZBIERANIA DANYCH

- CAWI (Computer Assisted Web Interview)
- na Ogólnopolskim Panelu Badawczym Ariadna

PRÓBA

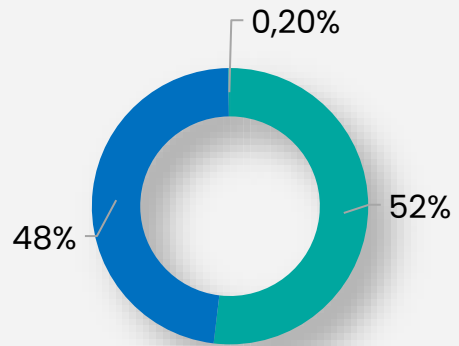
- N = 1182
- Reprezentatywna ogólnopolska dorosłych Polaków wiek: 18-74 lata (średnia 44 lata)

TERMIN REALIZACJI BADANIA

10-18 września 2024

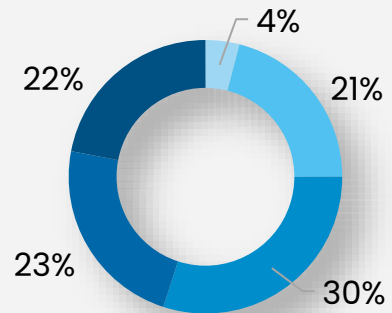
SOCJODEMOGRAFICZNA CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY

Płeć respondentów*

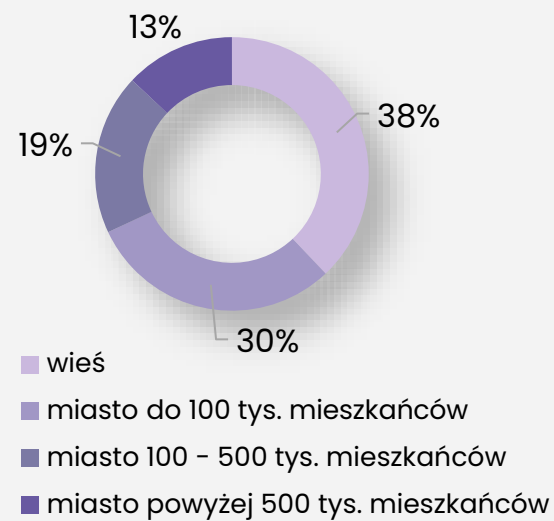
- kobieta
- mężczyzna
- osoba niebinarna

Wiek respondentów

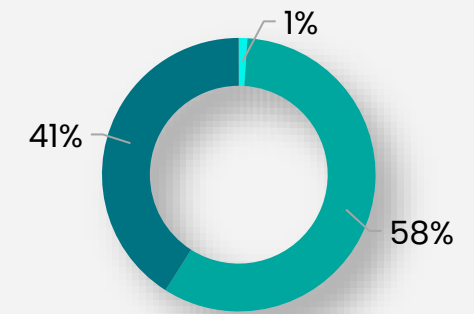
- 18-24 lata
- 25-34 lata
- 35-44 lata
- 45-54 lata
- 55 lat i więcej

Miejsce zamieszkania respondentów

- wieś
- miasto do 100 tys. mieszkańców
- miasto 100 - 500 tys. mieszkańców
- miasto powyżej 500 tys. mieszkańców

Wiek respondentów

- podstawowe
- średnie
- wyższe

*3 osoby niebinarne

SYTUACJA FINANSOWA GOSPODARSTW DOMOWYCH

- Polacy przeciętnie oceniają swoją sytuację finansową jako średnią, również wtedy, gdy porównują ją z sytuacją innych ludzi.
- 41% Polaków uważa, że ich sytuacja finansowa jest co najmniej raczej dobra, a 78% uważa, że ich sytuacja finansowa jest co najmniej tak dobra jak sytuacja innych Polaków.
- 29% Polaków czuje, że ich sytuacja finansowa jest stabilna i tylko co czwarty badany czuje się dziś bezpiecznie finansowo. Obie statystyki utrzymują się od co najmniej dwóch lat na zbliżonym poziomie.
- Poczucie bezpieczeństwa finansowego dają Polakom oszczędności na poziomie przekraczającym półroczne dochody.

OPTYMIZM FINANSOWY

- W porównaniu z wynikami uzyskanymi rok wcześniej, w 2024 r. zmniejszył się pesymizm finansowy Polaków dotyczący przyszłości ich gospodarstw domowych, zbliżając się do poziomu z 2022 r., zaś

postrzeganie przyszłości finansowej kraju na przestrzeni ostatnich trzech lat pozostaje na niezmiennym poziomie.

- Mimo niskiego odsetka osób o poczuciu stabilności finansowej, około 70% badanych spodziewa się, że sytuacja finansowa ich gospodarstw domowych nie pogorszy się ani w ciągu roku, ani w ciągu 5 lat, w tym co piąty Polak spodziewa się poprawy swojej sytuacji w ciągu roku, a co czwarty w ciągu 5 lat.
- Zarówno krótkoterminowe, jak i pięcioletnie prognozy dokonywane przez Polaków, dotyczące sytuacji finansowej ich gospodarstw domowych, są bardziej optymistyczne niż te sformułowane dla Polski i Europy. Tym niemniej, należy zaznaczyć, że prognozy dla Polski są minimalnie lepsze niż w 2023 r. i sporo lepsze niż w 2022 r.
- Spodziewana przyszłość finansowa Polski i Europy odzwierciedlona w oczekiwanej sytuacji gospodarczej wyrażonej m.in. poziomem inflacji, PKB czy innymi wskaźnikami, przekładać może się na zachwianie poczucia bezpieczeństwa finansowego Polaków, ich postawy wobec oszczędzania pieniędzy lub zaciągania zobowiązań finansowych, a w konsekwencji na zachowania finansowe w tych obszarach (ograniczanie oszczędności na rzecz konsumpcji lub poszukiwanie bezpiecznych opcji inwestycyjnych, ograniczenie zaciągania zobowiązań).

OSZCZĘDZANIE

- 71% Polaków uważa, że warto oszczędzać, ale nie wszyscy celowo odkładają pieniądze. Regularne odkładanie pieniędzy deklaruje 51% dorosłych. Być może część osób odkładających pieniądze resztowo postrzega zgromadzone środki jako wystarczające i dlatego nie czuje potrzeby, by świadomie oszczędzać. Należy jednak założyć, że przynajmniej część osób, które uważają oszczędzanie za sensowne, nie odkłada pieniędzy, mimo że mogłyby i powinny to robić.
- Od co najmniej 16 lat obserwujemy delikatny wzrostowy trend liczby osób, które regularnie, co miesiąc, odkładają pewną sumę pieniędzy. Po jednorazowym odwróceniu tego trendu w 2023 r. aktualny pomiar pokazał 13-procentowy wzrost odsetka osób oszczędzających co miesiąc.
- Po niemal 10-procentowym spadku odsetka oszczędzających w 2023 r. (w porównaniu z rokiem poprzednim), tegoroczne badania wskazują nieznaczny wzrost liczby oszczędzających, przy czym dotyczy to każdej strategii oszczędzania – resztowego, celowego oraz częściowo resztowego i częściowo celowego.
- Większość Polaków odkłada mniej niż 25% dochodów, co przekłada się na bardzo zróżnicowany poziom oszczędności, tym niemniej tylko 32% Polaków posiada oszczędności przekraczające poziom trzech miesięcznych pensji, w tym oszczędności 19% Polaków przekraczają

poziom półrocznego dochodu, zaś 16% nie ma żadnych oszczędności. Obserwowany rozkład poziomu oszczędności jest bardzo zbliżony do zeszłorocznego.

- Co trzeci Polak deklaruje spadek poziomu posiadanych oszczędności na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy, co jest statystyką o 8% niższą niż rok temu, przy czym spadek oszczędności jest przede wszystkim efektem bieżących wydatków. Na drugim miejscu powodów wymieniana jest naprawa lub wymiana sprzętów domowych.
- Polacy najczęściej oszczędzają na „czarną godzinę”, co wskazują jako najważniejszy cel odkładania pieniędzy. Na kolejnych miejscach są wyjazdy wakacyjne, wyposażenie domu i zabezpieczenie emerytury. Warto zauważyć, że w ciągu roku o 6% wzrosło zainteresowanie oszczędzaniem na emeryturę, co sprawia, że od 2021 r. zainteresowanie to konsekwentnie przekracza 20%, a dziś jest trzykrotnie wyższe niż w 2021 r.
- Polacy najczęściej trzymają oszczędności na kontach oszczędnościowych i lokatach oraz na bieżących rachunkach bankowych i w gotówce. Zainteresowanie instrumentami inwestycyjnymi jest wyraźnie mniejsze (w porównaniu z lokatami 4-5 krotnie).

INWESTOWANIE

- 85% Polaków widzi choć trochę sensu w inwestowaniu, ale tylko 30% dorosłych Polaków deklaruje inwestowanie swoich środków, a 29% wskazuje gotowość i planowanie inwestowania w przyszłości.
- Horyzont czasowy inwestycji przyjmowany przez Polaków jest zróżnicowany, jednak najczęściej mieści się on w przedziale 3-10 lat (tak odpowiada co czwarty inwestujący). Zdecydowanie widać, że Polacy wolą inwestycje co najmniej na rok (58%) niż krótsze (11%). Co trzeci Polak nie ma wyznaczonego horyzontu czasowego swoich inwestycji, a 43% nie ma określonego horyzontu w kontekście oszczędzania.
- Polacy preferują raczej niski poziom ryzyka inwestycyjnego, ale ich preferencje na przestrzeni ostatnich trzech lat powoli, acz konsekwentnie, przesuwają się w kierunku umiarkowanego poziomu ryzyka.
- Polacy częściej preferują inwestycje o (względnie) pewnym mniejszym zysku i mniejszym ryzyku, niż potencjalnie bardziej rentowne, ale też bardziej ryzykowne, wolą inwestycje połączone z ochroną kapitału niż takie formy, w których wszystkie pieniądze są inwestowane, jak również takie, z których mogą zrezygnować w dowolnym momencie.
- Czynniki takie jak: wojna w Ukrainie, wyniki wyborów parlamentarnych w Polsce i do Parlamentu Europejskiego, a nawet nadchodzące wybory prezydenckie w USA, wpłynęły na decyzje

inwestycyjne części Polaków. Najczęściej wpływ miały wydarzenia odnoszące się bezpośrednio do Polski i do sytuacji w Ukrainie, co oddziałuje na zachowania inwestycyjne około 30% Polaków.

POSTRZEGANIE ROZWIĄZAŃ INWESTYCYJNYCH

- Polacy są najbardziej świadomi klasycznych instrumentów inwestycyjnych z długą tradycją, jak obligacje skarbowe i akcje oraz najbardziej medialnych w ostatnim okresie kryptowalut. Świadomość jednostek TFI i ETF jest trzykrotnie mniejsza.
- Niezależnie od deklarowanej wiedzy na temat rozwiązań inwestycyjnych, Polacy za najbardziej sensowne uważają inwestowanie w nieruchomości i obligacje skarbowe. Ocena innych rozwiązań zależy od tego, czy dokonywana jest ona na podstawie wiedzy, czy intuicji. Osoby deklarujące posiadanie wiedzy o rozwiązaniach inwestycyjnych na trzecim i kolejnych miejscach w kontekście sensowności inwestowania ustawiają kolejno: akcje, jednostki TFI i ETF, na koniec listy spychając kryptowaluty i nowe biznesy. Osoby, które bazują na swojej intuicji (z braku wiedzy), wyżej oceniają kryptowaluty i nowe biznesy, a za najmniej sensowne uznają jednostki TFI i ETF.

GŁÓWNE WNIOSKI

ZADŁUŻANIE SIĘ

- 39% Polaków deklaruje, że ma zaciągnięte zobowiązania finansowe, które aktualnie spłaca.
- Większość Polaków spłaca raty kredytów nieprzekraczające miesięcznie 30% ich pensji.
- Jednak, uwzględniając stałe zobowiązania finansowe i kredyty łącznie, tylko 19% Polaków mieści się z nimi w 30% swoich zarobków, 30% ma stałe zobowiązania powyżej 60% dochodu (w tym 17% powyżej 80%).
- Obserwowana jest wyraźna zależność między sumą stałych obciążeń budżetu domowego, a trudnościami w spłacie zobowiązań. 17% Polaków doświadczyło w ostatnim roku trudności w spłacie zobowiązań, przy czym dla 6% badanych nie były to problemy chwilowe.

POTRZEBY EDUKACYJNE POLAKÓW

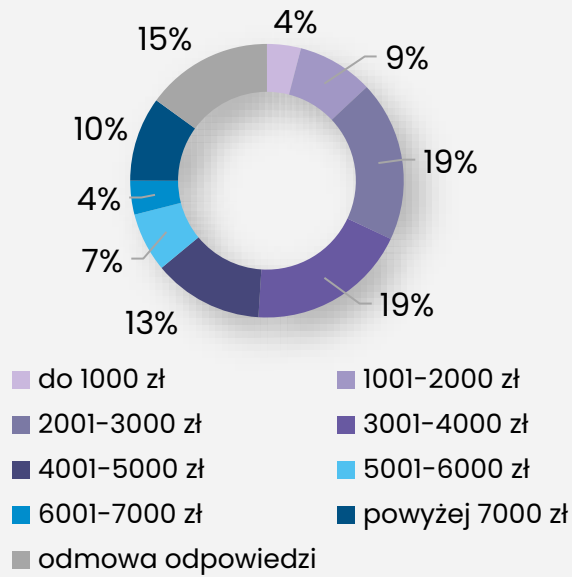
- Tylko co piąty Polak aktywnie poszukuje informacji na temat oszczędzania i inwestowania.
- Co trzeci dorosły zdobywa informacje na temat oszczędzania i inwestowania tylko przypadkiem, z losowych źródeł. Nie weryfikuje tych informacji i nie pogłębia ich.
- Od co najmniej 16 lat Polacy w kwestiach związanych z oszczędzaniem i inwestowaniem najbardziej ufają sobie i najczęściej czerpią z własnej intuicji, wiedzy i doświadczeń. Na drugim miejscu są rodzina i znajomi, a od dwóch lat ex aequo z nimi plasują się pracownicy instytucji finansowych.
- Uzyskane wyniki wskazują na potrzebę dalszej, intensywniejszej edukacji ekonomicznej Polaków. Warto zadbać zarówno o budowanie wiedzy, postaw i przekonań Polaków, które sprzyjałyby oszczędzaniu, w tym oszczędzaniu długoterminowemu oraz rozważnemu inwestowaniu, dostosowanemu do rzeczywistych możliwości inwestora. Ważne jest między innymi wzmacnianie przekonań o sensowności oszczędzania i inwestowania, jasne i proste przedstawianie Polakom dostępnych opcji inwestycyjnych i wskazywanie roli długoterminowego oszczędzania. Wartym zaopiekowania jest również obszar zaciągania zobowiązań, w tym również uwrażliwianie na konieczność uwzględniania wszystkich kosztów (względnie) stałych i planowanych podczas samooceny możliwości finansowych w kontekście późniejszej spłaty rat kredytu.

JAKI ZATEM JEST STATYSTYCZNY POLAK?

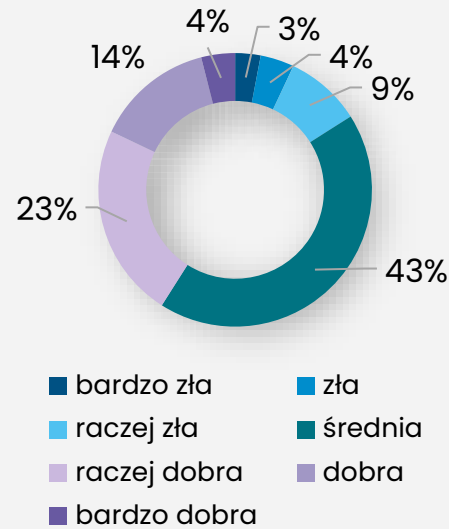
- Statystyczny Polak ocenia swoją sytuację finansową jako średnią i zbliżoną do sytuacji innych ludzi, co jednak nie sprawia że czuje się finansowo bezpieczny.
 - Może to wynikać z braku poczucia stabilności swoich dochodów, niskiego poziomu oszczędności i poziomu zobowiązań finansowych.
 - Co ciekawe, statystyczny Polak nie jest pesymistą w kwestii przyszłości finansowej swojego gospodarstwa domowego i nie spodziewa się jej pogorszenia, mimo braku pewności zatrudnienia. Być może oczekuje, że w razie czego łatwo znajdzie pracę. Powinien się o to postarać, bo poziom jego oszczędności nie przekracza trzech miesięcznych pensji, więc długo się z tej puli środków nie utrzyma.
- Najczęściej oszczędza na czarną godzinę, przechowując zgromadzone środki w formie nieprzynoszącej zysku lub na lokatach. 30% Polaków decyduje się na inwestycje, jednak mają być one jednak bezpieczne i o wysokiej płynności.
 - Statystyczny Polak zna tylko podstawowe instrumenty inwestycyjne z długą tradycją na rynku, resztę raczej krytycznie ocenia na podstawie własnej intuicji, postrzegając np. jednostki TFI i ETF jako rozwiązania mniej sensowne niż kryptowaluty.
 - Posiada zadłużenie na bezpiecznym poziomie, ale w połączeniu ze stałymi kosztami, pochłaniające nawet ponad 60% jego pensji.

SYTUACJA FINANSOWA W BADANEJ PRÓBIE

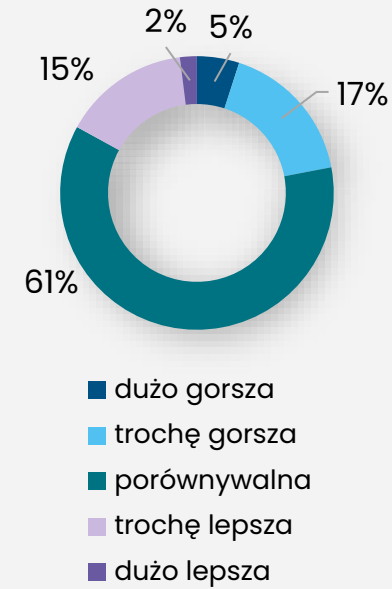
Dochód netto na osobę

Subiektywna ocena sytuacji finansowej

Ocena sytuacji finansowej w porównaniu do innych Polaków

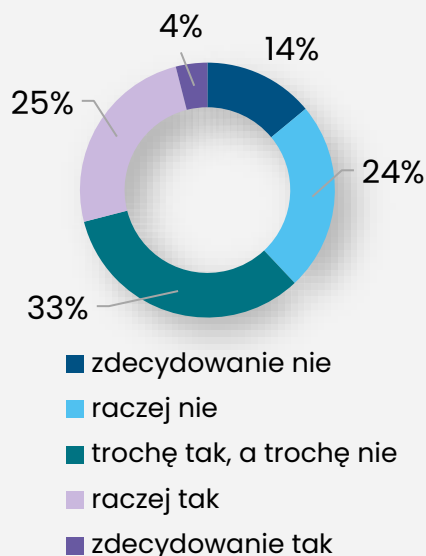

Sytuacja finansowa w badanej próbie jest zróżnicowana, przy czym połowa badanych ma dochód nie wyższy niż 2000 a 3000 zł netto na osobę w gospodarstwie domowym (mediana dochodu wynosi między 2000 a 3000 zł). Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez GUS, przeciętny rozporządzalny dochód na osobę ogółem w 2023 r. w Polsce wyniósł 2678,30 zł. Biorąc pod uwagę, że na przestrzeni ostatnich lat statystyka konsekwentnie rośnie, można spodziewać się, że w 2024 r. była nieco wyższa niż ta za 2023 r. Wydaje się więc, że badana próba dobrze oddaje sytuację finansową Polaków.

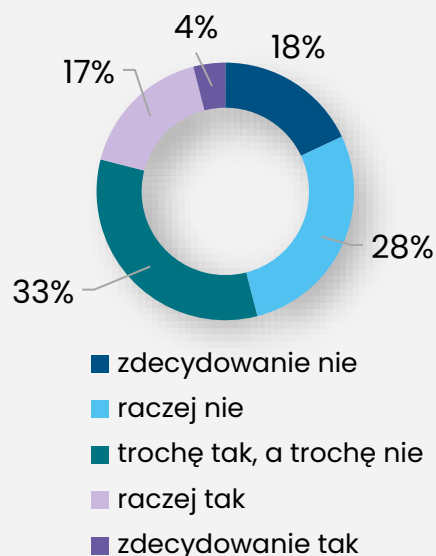
Subiektywna i relatywna ocena sytuacji finansowej również jest zróżnicowana, z medianą i dominantą w przypadku oceny subiektywnej na ocenie średniej, a w przypadku oceny relatywnej na ocenie „sytuacja porównywalna do sytuacji innych”. 16% badanych ocenia negatywnie swoją sytuację finansową, a 22% uważa, że jest ona gorsza niż sytuacja innych Polaków. Osób pozytywnie oceniających swoje finanse jest wyraźnie więcej – 41% badanych uważa, że ich sytuacja finansowa jest co najmniej raczej dobra, a 43% ocenia ją na średnim poziomie. W ocenie relatywnej 61% Polaków uważa, że ich sytuacja finansowa jest taka jak innych Polaków, a 17% uważa, że jest ona nawet lepsza.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO I STABILNOŚCI FINANSOWEJ W POLSKICH DOMACH

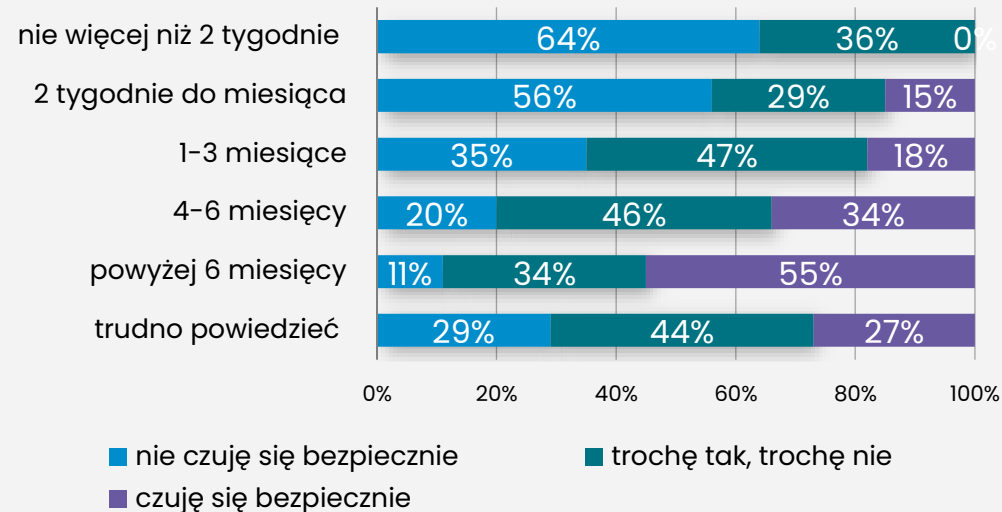
Czy odczuwa Pan(i) stabilność finansową?

Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie finansowo?

Poczucie bezpieczeństwa finansowego w zależności od tego, jak długo zdołam się utrzymać na aktualnym poziomie, korzystając z oszczędności

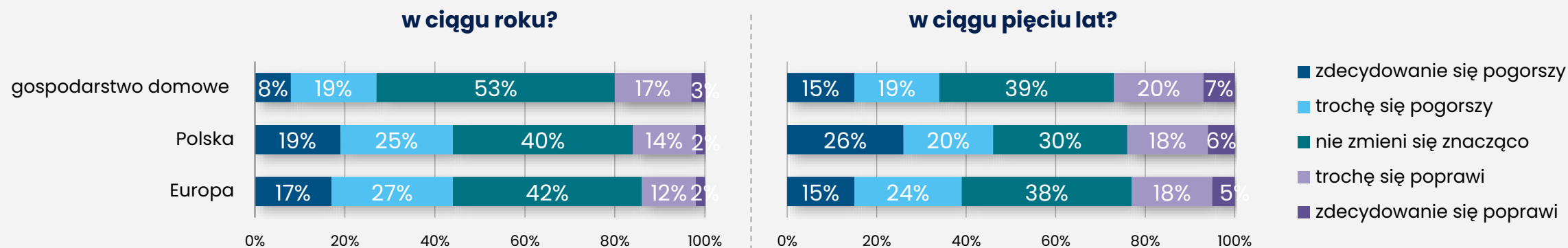
Tylko 29% Polaków czuje, że ich sytuacja finansowa jest stabilna, a co czwarty badany czuje się dziś bezpiecznie finansowo, przy czym w obu przypadkach dotyczy to częściej mężczyzn niż kobiet. Dochód netto badanych kobiet i mężczyzn nie różnił się istotnie, zatem obserwowane różnice są wyrazem subiektywnego odczucia badanych, a nie nominalnych różnic w dochodzie.

Poczucie bezpieczeństwa finansowego rośnie wraz ze wzrostem oszczędności. Analogicznie jak w wynikach uzyskanych w 2023 r., graniczna wysokość oszczędności, która sprawia, że większość Polaków czuje się przynajmniej częściowo bezpiecznie finansowo to taka, która pozwala utrzymać się miesiąc. Drugi ważny próg to posiadanie oszczędności pozwalających przeżyć za nie 6 miesięcy – przy nim ponad połowa badanych (55%) czuje się już jednoznacznie bezpiecznie finansowo.

W literaturze często wskazuje się jeszcze jeden ważny próg – posiadanie oszczędności pozwalających przeżyć ponad 3 miesiące, co ma stanowić zabezpieczenie na wypadek czasowej niezdolności do pracy. Wyniki pokazały, że przekroczenie granicy trzymiesięcznego zabezpieczenia podnosi odsetek czujących się co najmniej względnie bezpiecznie o 16% w stosunku do osób, które za oszczędności mogłyby się utrzymać maksymalnie 1-3 miesiące.

Obserwowane zależności między wysokością zabezpieczenia finansowego a poczuciem bezpieczeństwa nie różnią się między kobietami a mężczyznami.

Jak Pan(i) sądzi, jak zmieni się sytuacja finansowa Pana(-i) gospodarstwa domowego/Polski/Europy:

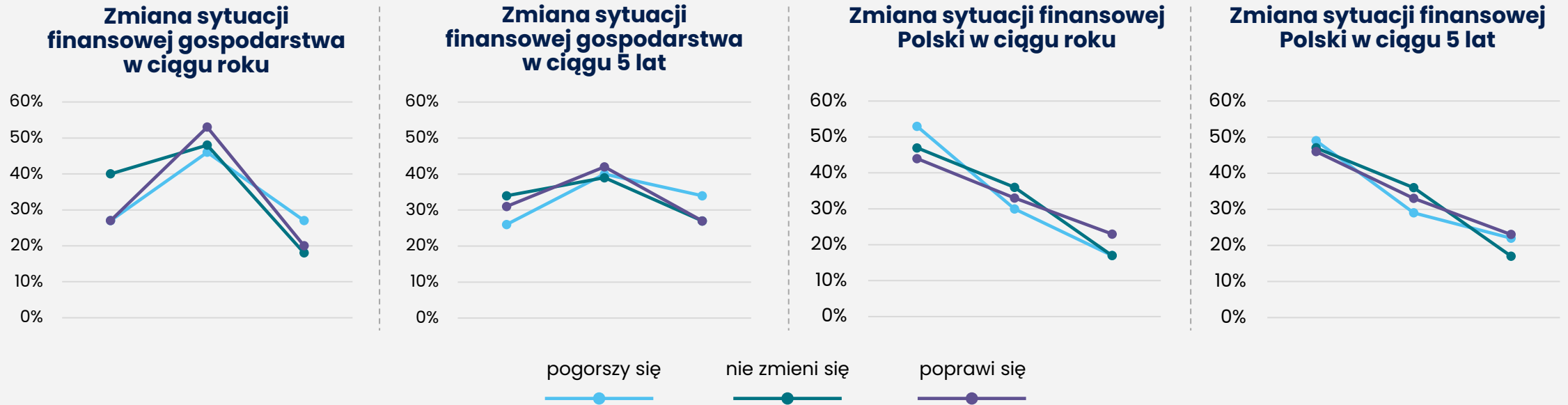

Zarówno krótkoterminowe, jak i pięcioletnie prognozy Polaków dotyczące sytuacji finansowej ich gospodarstw domowych są bardziej optymistyczne niż te formułowane dla Polski i Europy. 73% Polaków spodziewa się, że sytuacja ich gospodarstwa domowego w ciągu roku się nie pogorszy, w tym co piąty Polak uważa, że chociaż w pewnym stopniu się ona poprawi. W dłuższym horyzoncie 69% badanych spodziewa się sytuacji finansowej nie gorszej niż dzisiejsza, w tym 27% myśli, że będzie ona lepsza.

Prognozy Polaków dotyczące Polski i Europy są do siebie zbliżone i mniej optymistyczne niż prognozy dla gospodarstw domowych. Krótkoterminowo 56%–58% badanych spodziewa się, że sytuacja finansowa w kraju i na kontynencie nie będzie gorsza niż obecnie (w tym 14%–16% oczekuje przynajmniej niewielkiej poprawy). W dłuższym horyzoncie prognozy Polaków są bardzo podobne – 54%–56% uważa, że sytuacja się nie pogorszy, choć częściej niż w krótkim terminie wskazywane jest oczekiwanie poprawy (18%–23%).

Poziom optymizmu finansowego kobiet nie różni się istotnie od poziomu optymizmu mężczyzn, niezależnie czy dotyczy on własnego gospodarstwa, kraju, czy Europy, zarówno w krótkim, jak i w długim okresie.

OPTYMIZM FINANSOWY

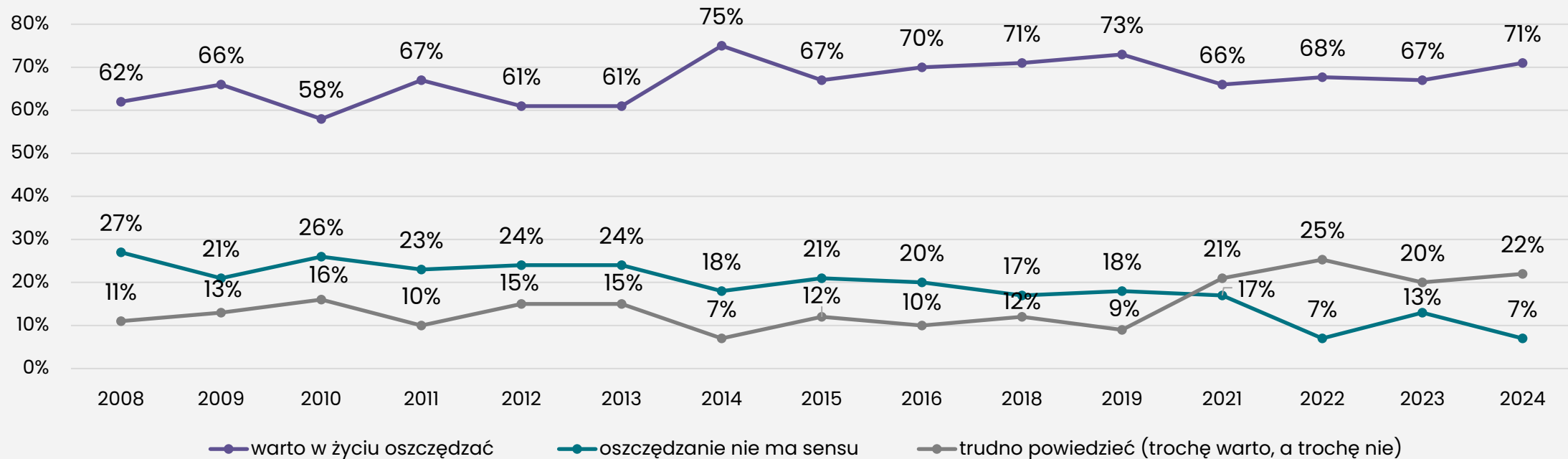
W porównaniu z wynikami uzyskanymi rok wcześniej, w roku 2024 zmniejszył się pesymizm finansowy Polaków dotyczący przyszłości ich gospodarstwa domowego, zaś postrzeganie przyszłości finansowej kraju pozostaje na niezmiennym poziomie.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy obniżył się krótkoterminowy pesymizm finansowy Polaków dotyczący przyszłości ich gospodarstw domowych, wracając do poziomu z 2022 r., natomiast długoterminowy pesymizm utrzymał się na zbliżonym poziomie. Odsetek osób oczekujących poprawy własnej sytuacji finansowej w perspektywie roku i pięciu lat nie zmienił się w ciągu minionego roku i wciąż jest około 7% niższy niż w 2022 r.

W kontekście oceny przyszłej sytuacji finansowej kraju odsetek osób nastawionych pesymistycznie nie zmienił się istotnie w ciągu minionego roku, a jeśli chodzi o ocenę zmian w nadchodzącym roku, odsetek pesymistów spadł o 9% w stosunku do 2022 r. (ocena zmian w okresie pięcioletnim jest niemal identyczna przy wszystkich trzech pomiarach).

POSTAWA WOBEC OSZCZĘDZANIA

Czy (ogólnie rzecz biorąc) Pana(-i) zdaniem warto w życiu oszczędzać, czy też oszczędzenie nie ma sensu?

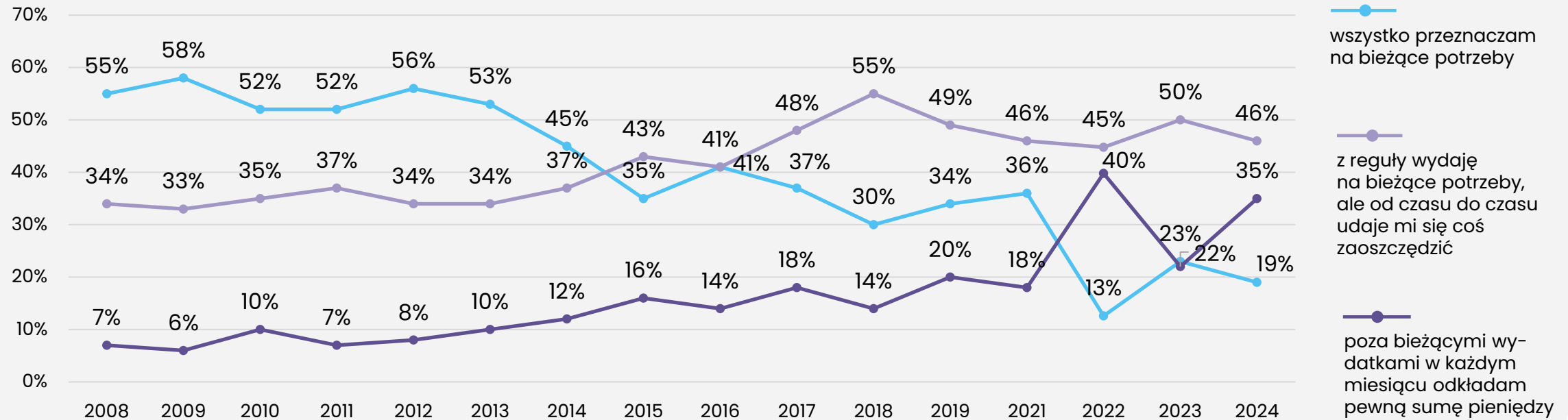
Do 2019 r. obserwowany był systematyczny, choć łagodny, trend wzrostowy w liczbie Polaków, którzy uważali, że warto w życiu oszczędzać. Okres pandemii i wysokiej inflacji zahamował ten trend i obniżył o kilka procent odsetek osób, które widziały sens w oszczędzaniu. Tegoroczny pomiar jest o 4%-5% wyższy niż w minionych trzech latach. Stanowi to pewnie odzwierciedlenie niższej inflacji.

Od 2008 r. obserwuje się systematyczny spadkowy trend w odsetku osób, które uważają, że nie warto oszczędzać. Miniony rok (2023 r.) był pierwszym, który ten trend odwracał, co było pewnie podyktowane wysokim poziomem inflacji. Aktualny wynik jest jednak znów niższy i tożsamy z tym uzyskanym w 2022 r., co może wskazywać, że zeszłoroczny wynik był jednorazowym odchyleniem od trendu.

Co ciekawe, to kobiety nieco częściej niż mężczyźni widzą sens oszczędzania (75% vs 68%).

SPOSÓB GOSPODAROWANIA PIENIĘDZMI

Jak Pan(i) określił(-a)by swój sposób gospodarowania pieniędzmi?

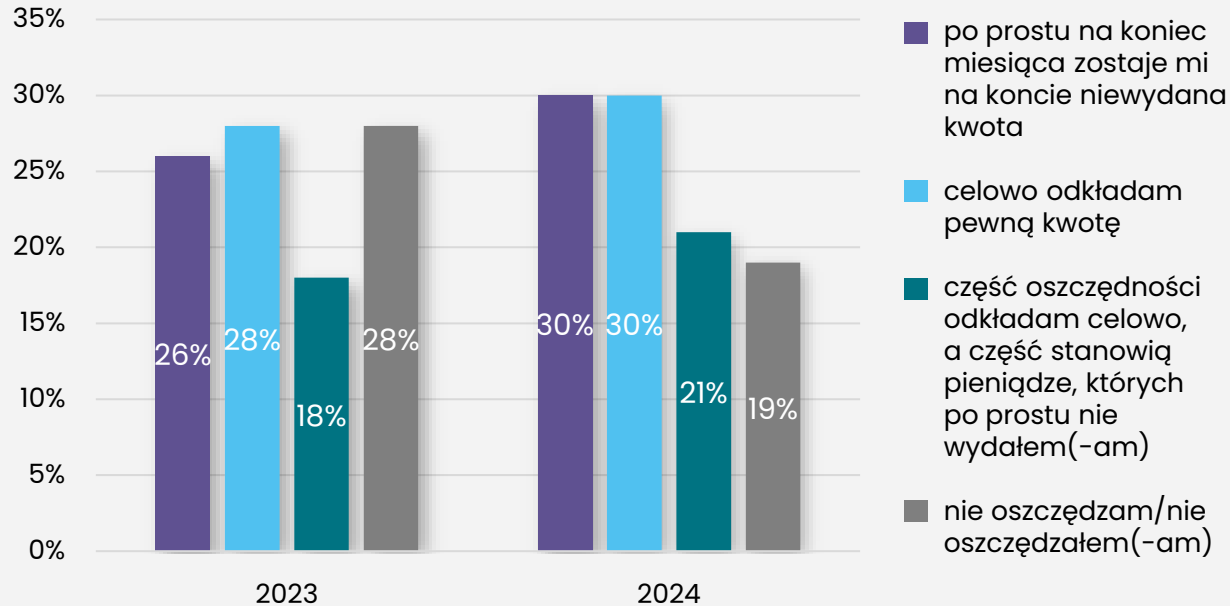
Na przestrzeni 16 lat widoczny jest spadkowy trend osób, które przeznaczają wszystkie środki na bieżące potrzeby (za wyjątkiem 2022 r., który z uwagi na wysoki poziom inflacji charakteryzował się nietypowymi zachowaniami finansowymi Polaków). Wynik uzyskany w 2024 r. wpisuje się w ten trend i wskazuje, że 19% Polaków wydaję wszystkie pieniądze na bieżąco.

Równolegle, od 2008 r. do 2021 r. obserwowany był delikatny wzrostowy trend liczby osób co miesiąc odkładających pewną sumę oszczędności. Ten trend został zachwiany w 2022 r., a następnie wydawał się kontynuować w 2023 r. Aktualne wyniki pokazują jednak bardzo pozytywną zmianę związaną z wyraźnym przyspieszeniem trendu i podniesieniem do poziomu 35% osób, które oszczędzają co miesiąc (wzrost o 13% w stosunku do poprzedniego roku).

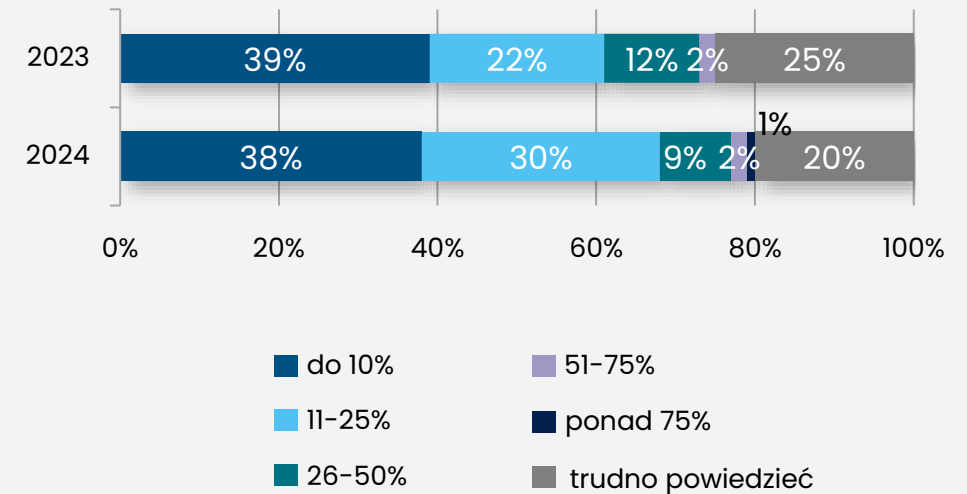
Nie zaobserwowano różnic między kobietami a mężczyznami w sposobie gospodarowania pieniędzmi.

SPOSÓB OSZCZĘDZANIA PIENIĘDZY

W jaki sposób oszczędzał(a) Pan(i) pieniądze?

Proszę pomyśleć o ostatnim roku. Jaki procent swoich dochodów zwykle oszczędzało Pana(-i) gospodarstwo domowe w ciągu miesiąca?*

W ciągu roku wzrósł odsetek osób oszczędzających, przy czym (delikatny) wzrost dotyczy w zbliżonym stopniu osób prezentujących wszystkie style oszczędzania: zarówno oszczędzających resztowo (którym po prostu zostają pieniądze na koncie), celowo odkładających pieniądze i tych, którzy część pieniędzy odkładają celowo, a część resztowo.

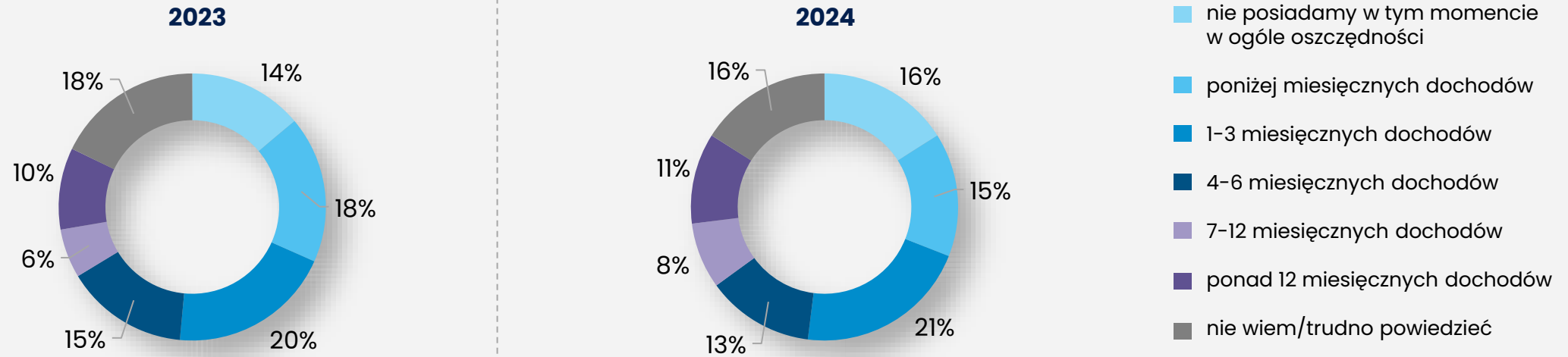
Różnice między kobietami a mężczyznami w sposobach oszczędzania pieniędzy są minimalne.

Mediana wysokości średniomiesięcznych oszczędności nie zmieniła się w ciągu ostatniego roku i wynosi od 11% do 25% dochodów. W porównaniu do 2023 roku tegoroczne wyniki pokazują 8% wzrost liczby osób odkładających środki w tym przedziale, jednocześnie spadł jednak odsetek osób, które nie miały świadomości wysokości odkładanych kwot. Wydaje się, że (niemal) nic się nie zmieniło w kwotach odkładanych przez Polaków, ale nieznacznie wzrosła świadomość ich wysokości.

*Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały odkładanie pieniędzy

WYSOKOŚĆ OSZCZĘDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Jaka jest w tej chwili wielkość oszczędności w Pani(-a) gospodarstwie domowym, w odniesieniu do miesięcznych dochodów?*

Na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy nie zmieniła się istotnie struktura wysokości oszczędności w polskich domach. W 2024 r. 16% dorosłych Polaków nie posiada oszczędności (o 2% więcej niż w 2023 r.).

32% Polaków posiada oszczędności przekraczające poziom trzech miesięcznych pensji, w tym oszczędności 19% Polaków przekraczają poziom półrocznego dochodu. Pozostali posiadacze oszczędności mają na koncie nie więcej niż 3-miesięczne pensje.

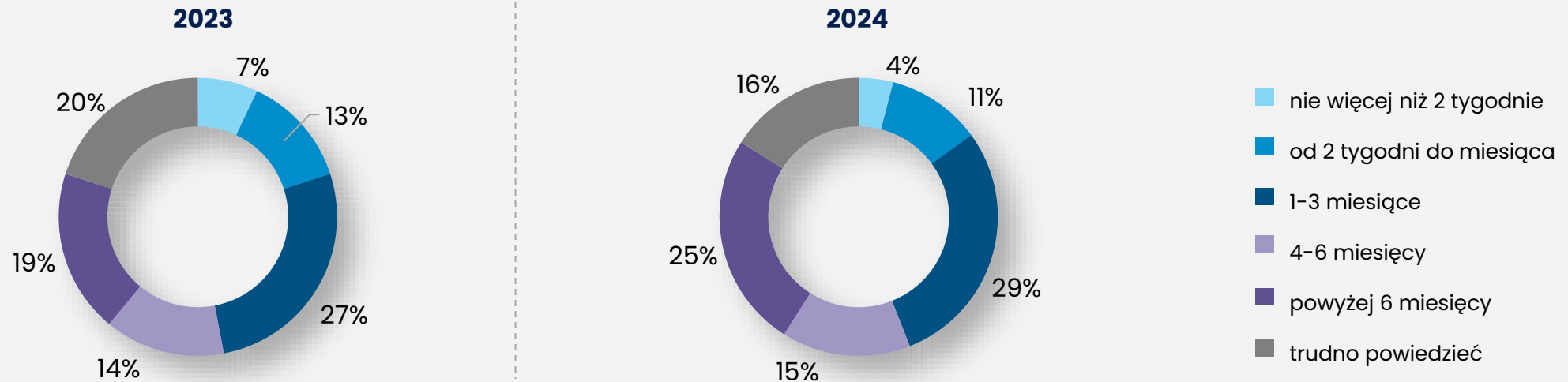
Wśród oszczędzających 16% nie ma świadomości wysokości swoich oszczędności. W tej grupie ponad połowa odmówiła podania swojego dochodu, a kolejne 26% wskazało na niski dochód na osobę (poniżej średniej krajowej), jednocześnie 54% nie oceniło swojej sytuacji finansowej jako co najmniej dobrej. Zatem prawdopodobnie wśród osób, które nie wiedzą, jaka jest wysokość ich oszczędności, dominują osoby o niewysokich oszczędnościach.

Częściej kobiety niż mężczyźni mają niski (poniżej miesięcznych dochodów) poziom oszczędności (18% vs 12%).

*Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały odkładanie pieniędzy

WYSOKOŚĆ OSZCZĘDNOŚCI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Jak długo byłby(-aby) Pan(i) w stanie żyć ze swoich oszczędności, nie obniżając dotychczasowego poziomu życia?*

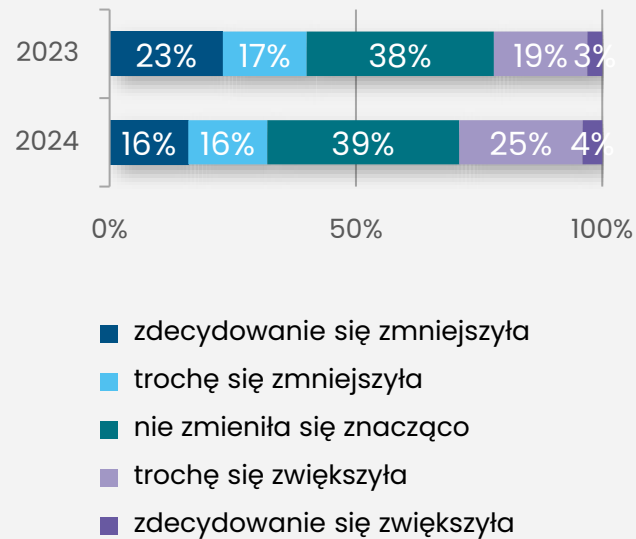
Rozkład poziomu oszczędności wśród Polaków nie zmienił się istotnie w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Podobnie jak w 2023 r. i tym razem połowa badanych ma oszczędności nieprzekraczające wartości pozwalającej im utrzymać się za nie pół roku. Najczęściej Polacy wskazują wysokość posiadanych oszczędności pozwalający im utrzymać się za nie 1-3 miesięcy.

- Tym niemniej zwiększyła się nieznacznie świadomość wysokości posiadanych oszczędności (co jest spójne z wynikami opisującymi wysokość oszczędności wyrażoną w miesięcznych dochodach), do 16% spadł odsetek osób bez wiedzy w tym obszarze.
- Przyjmuje się dwa ważne progi dla budowania bezpieczeństwa finansowego – pierwszy, pozwalający utrzymać się przez ponad 3 miesiące i drugi, dający zapas finansowy na ponad 6 miesięcy. Wyniki badania wskazują, że 40% Polaków przekracza pierwszy próg (o 1% więcej niż w 2023 r.), a 25% przekracza drugi próg (o 6% więcej niż w 2023 r.) Zestawiając te wyniki z deklarowaną wysokością oszczędności wyrażoną w miesięcznych dochodach, obserwuje się niedopasowanie na poziomie 8% dla pierwszego progu. Oznacza to, że niewielka część Polaków może utrzymać się z miesięcznej pensji istotnie dłużej niż miesiąc.
- Częściej kobiety niż mężczyźni deklarują zabezpieczenie finansowe pozwalające przetrwać nie więcej niż miesiąc (18% vs 13%).

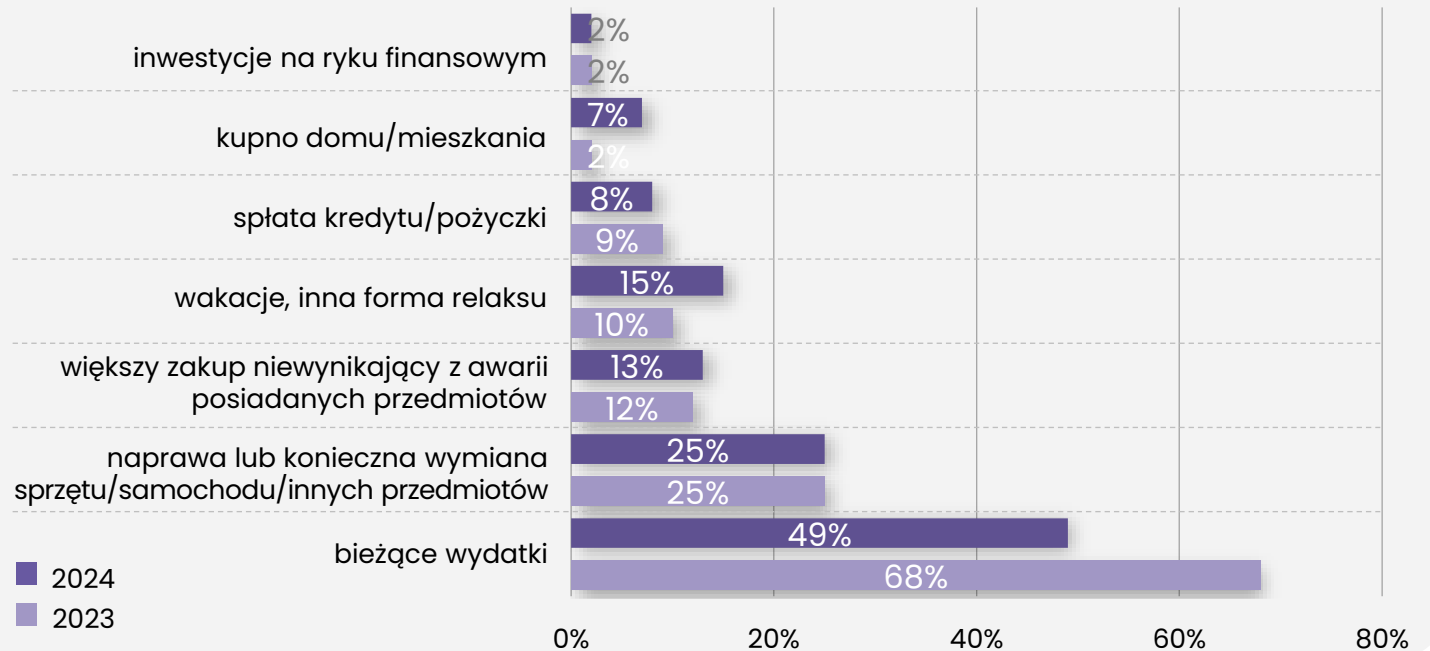
*Tylko osoby posiadające oszczędności

ZMIANA SUMY OSZCZĘDNOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH

Czy wysokość Pana(-i) oszczędności zmieniła się w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

***Co spowodowało obniżenie sumy Pana(-i) oszczędności? Na co je Pan(i) przeznaczył(a)?**

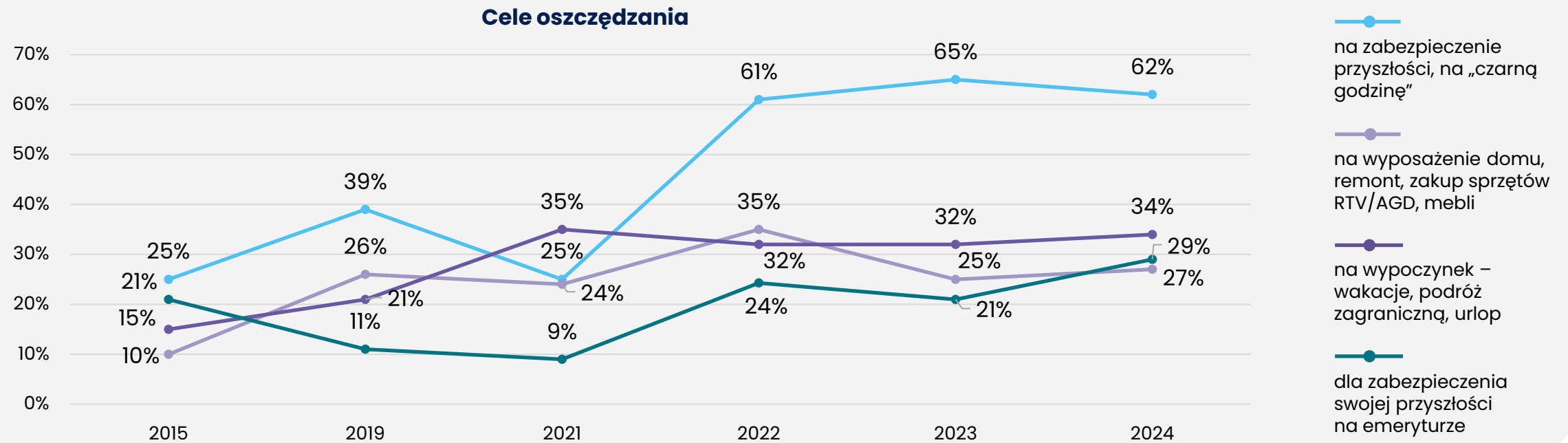

32% Polaków deklaruje, że na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy suma ich oszczędności spadła (częściej kobiety niż mężczyźni – 35% vs 28%), co jest wskaźnikiem o 8% niższym niż w 2023 r. Wynik ten może być w pewnym stopniu podyktowany niższym poziomem inflacji. Podobnie jak w 2023 r., głównymi powodami obniżenia sumy posiadanych oszczędności są bieżące wydatki (49%) i konieczność naprawy/wymiany dotychczas posiadanych dóbr (25%). Warto jednak zauważyć, że bieżące wydatki są dziś powodem wskazywanym przez 17% mniej Polaków niż rok wcześniej, co również może stanowić odzwierciedlenie niższego poziomu inflacji.

Należy podkreślić, że w porównaniu z 2023 r. o 7% więcej Polaków deklaruje, iż suma ich oszczędności wzrosła (29% vs 22%), co może stanowić dobrą prognozę na przyszłość, jeśli nie wzrośnie poziom inflacji.

*Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały spadek sumy oszczędności

NAJBARDZIEJ POPULARNE CELE OSZCZĘDZANIA – TRENDY

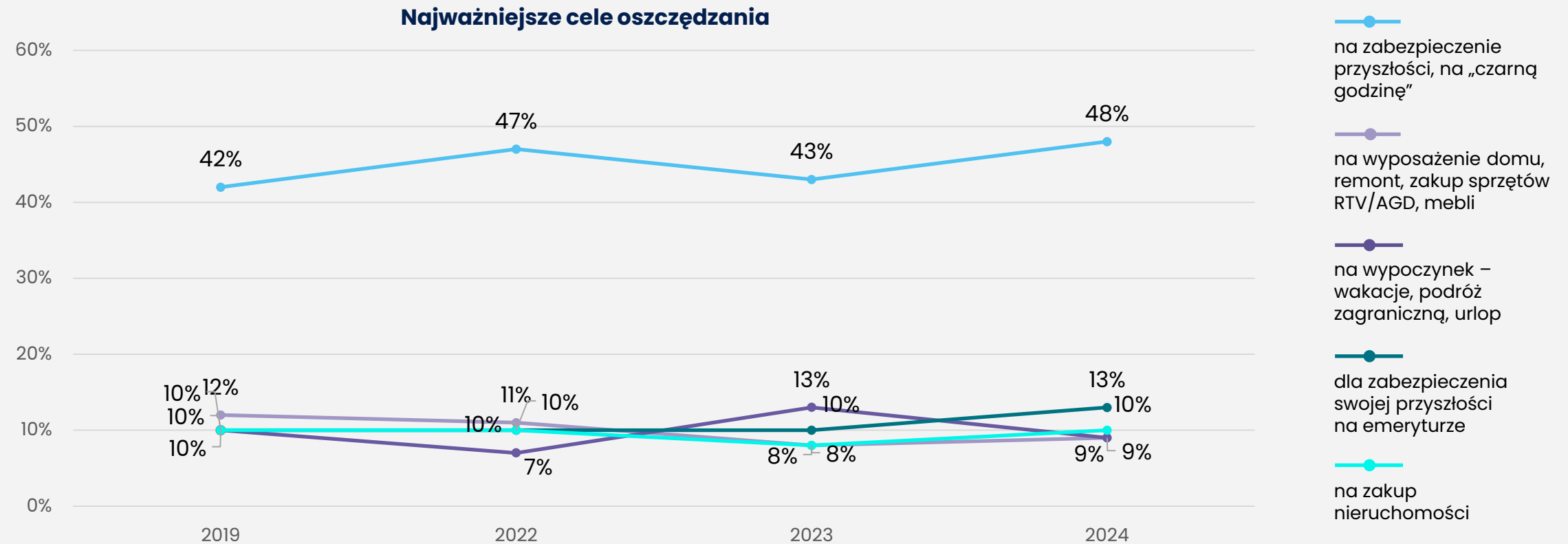

Na przestrzeni ostatnich 8 lat zmieniał się odsetek osób oszczędzających na poszczególne cele. Najwyraźniejsza zmiana nastąpiła między 2020 a 2022 rokiem. Wówczas najpierw gwałtownie spadł odsetek osób zabezpieczających się na wypadek nieprzewidzianych zdarzeń, a następnie po roku wzrósł z 24% do 61%. Prawdopodobnie wynikało to ze specyficznego okresu pandemii, w którym generalnie Polacy oszczędzali mniej, również na czarną godzinę. Wyjątkiem były wtedy wyjazdy wakacyjne, które stanowiły wyjątkowo ważny cel, jako dobro niedostępne w ostatnim okresie ze względu na pandemiczne ograniczenia. Wyższy odsetek wskazań na „czarną godzinę” obserwowany w 2022 r. utrzymał się na podobnym poziomie w kolejnych dwóch latach i dziś wynosi 62%. W pewnym stopniu jest to konsekwencja niepewności towarzyszącej ostatnim latom pandemii, inflacji i wojny w Ukrainie.

Oszczędzanie dla zabezpieczenia emerytury, po spadku zainteresowania w latach 2019–2022, znów stało się jednym z 4 najważniejszych celów, utrzymując się na poziomie 21%-27%. Warto odnotować, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy zainteresowanie tym celem wzrosło o 6%, co może stanowić odzwierciedlenie niższej inflacji niż w 2023 r. Daje to więcej przestrzeni na oszczędzanie na ten cel.

Kobiety częściej odkładają pieniądze na wypoczynek niż mężczyźni (37% vs 30%), ale na pozostałe cele oszczędzają z podobną częstotliwością.

GŁÓWNE CELE OSZCZĘDZANIA – TRENDY

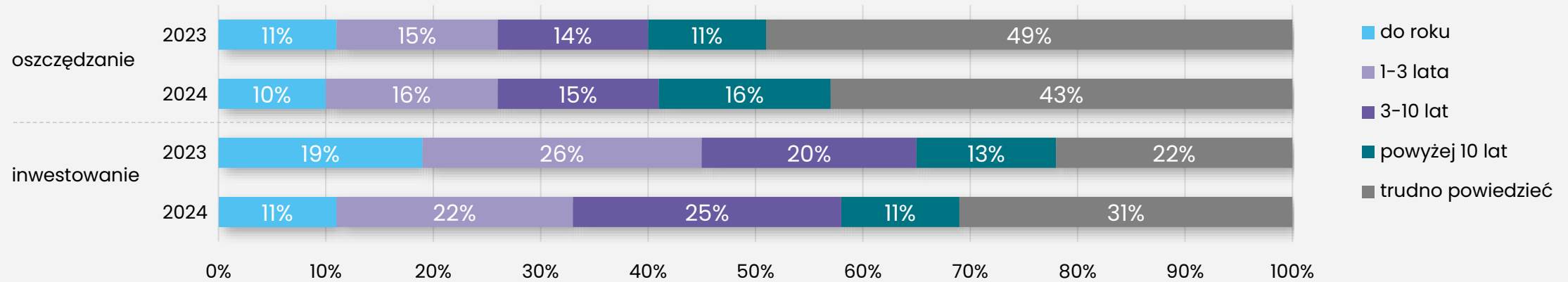

Niezmiennie co najmniej od 2019 r. te same pięć celów jest najczęściej wskazywanych jako najważniejsze cele oszczędnościowe. Konsekwentnie również zabezpieczenie przyszłości na czarną godzinę jest wskazywane zdecydowanie częściej niż pozostałe cztery cele. W 2024 r. tę odpowiedź wskazało 48% badanych (5% więcej niż w poprzednim roku).

Pozostałe cztery cele obejmujące gromadzenie środków na wyposażenie/remont domu, wypoczynek, zakup nieruchomości i zabezpieczenie przyszłości na emeryturze wskazywane są z podobną częstotliwością, między 9% a 13%. Odsetek wskazujących poszczególne spośród tych czterech celów jest zbliżony w każdym z czterech analizowanych lat.

PRZYJMOWANY HORYZONT CZASOWY OSZCZĘDZANIA I INWESTOWANIA

Jaki horyzont czasowy oszczędzania zakłada Pan(i), kiedy oszczędza/inwestuje pieniądze?*

Większość Polaków określa horyzont czasowy swoich działań oszczędnościowych i inwestycyjnych, przy czym dotyczy to częściej inwestowania (69% vs 57% w przypadku oszczędzania). Co ciekawe, w ciągu roku o 9% spadł odsetek osób określających swój horyzont inwestycyjny, za to o 6% wzrósł odsetek tych, którzy wiedzą, jak długo planują oszczędzać.

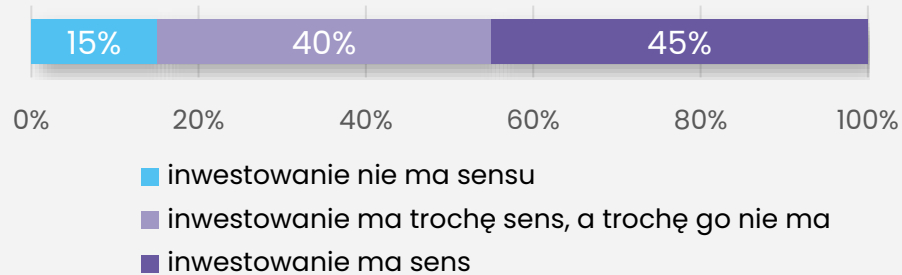
Co dziesiąty Polak oszczędza w perspektywie krótszej niż rok, zaś po 15–16% badanych oszczędza w perspektywie 1–3 lata, 3–10 lat i powyżej 10 lat. Zatem przyjmowany przez Polaków horyzont oszczędzania jest bardzo zróżnicowany. Opisany rozkład przyjmowanej perspektywy oszczędzania jest zbliżony do wyników otrzymanych w 2023 r. z tą różnicą, że dziś o 5% więcej Polaków oszczędza w najdłuższym horyzoncie.

W kontekście inwestowania, w porównaniu z 2023 r., w bieżącym roku o 8% spadł odsetek osób inwestujących w perspektywie krótszej niż rok (do poziomu 11%), 22% Polaków przyjmuje dziś horyzont 1–3 lata (wobec 26% w 2023 r.), co czwarty inwestuje na 3–10 lat (o 5% więcej niż w 2023 r.), a 11% inwestuje w horyzoncie ponad 10-letnim (2% mniej niż w 2023 r.)

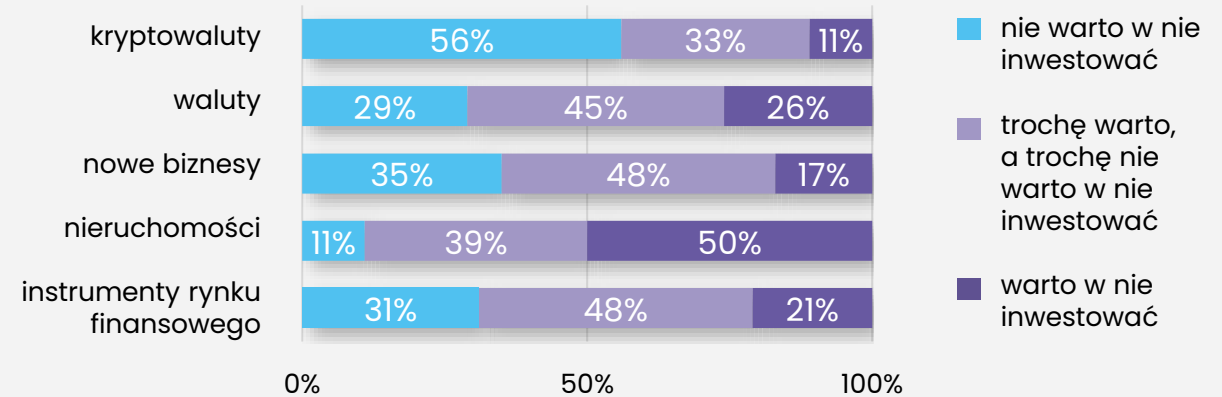
*Odpowiadały tylko osoby, które zadeklarowały odkładanie pieniędzy

INWESTOWANIE OSZCZĘDNOŚCI

Czy generalnie inwestowanie ma sens?

Czy ma sens inwestowanie w:

45% Polaków jednoznacznie widzi sens w inwestowaniu, a kolejne 40% jest do tego przekonanych w pewnym stopniu. To pokazuje wysoki potencjał inwestycyjny Polaków w zakresie ogólnego podejścia do inwestowania.

Sensowność alokowania kapitału w poszczególne kategorie inwestycji jest zróżnicowana, co może wyjaśniać wspomniany wysoki odsetek osób, które trochę widzą sens w inwestowaniu, a trochę nie.

Polacy najczęściej wskazują sensowność inwestowania w nieruchomości, z czym przynajmniej częściowo zgadza się 89% badanych, a połowa jednoznacznie określa, że warto w ten sposób inwestować.

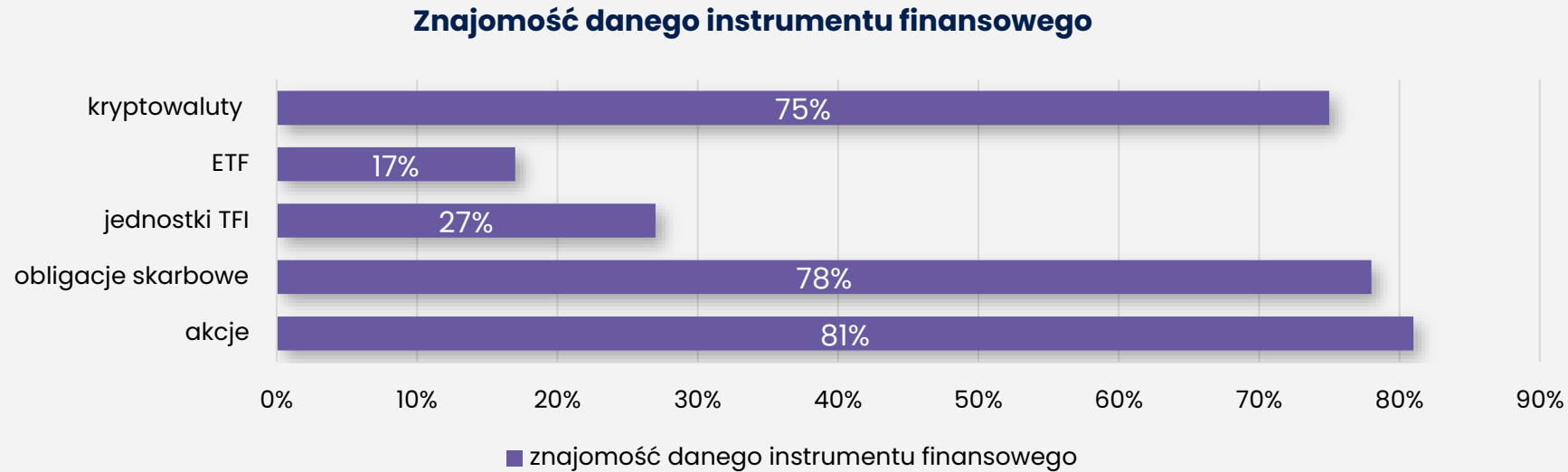
Na drugim miejscu plasują się niemalże ex equo inwestycje w waluty i na rynku kapitałowym. W obu przypadkach około 70% badanych uważa, że są to inwestycje przynajmniej częściowo sensowne, choć jednoznacznie za inwestycjami w waluty opowiada się 5% więcej badanych niż za inwestycjami w instrumenty finansowe (21% vs 26%).

Inwestycje w nowe biznesy mają 48% częściowych zwolenników i 17% tych, którzy w pełni widzą wartość inwestowania w ten sposób.

Zdaniem Polaków najmniej sensowne jest inwestowanie w kryptowaluty, które za warte włączenia do portfela uważa 44% Polaków. Jednoznacznie pozytywnej oceny w tym kontekście dokonuje 11% badanych, a 33% tylko częściowo widzi sens inwestowania w ten sposób.

Zdanie kobiet i mężczyzn w temacie sensowności inwestowania w ogóle i w poszczególne rozwiązania jest zbliżone, za wyjątkiem inwestycji w nieruchomości, które nieco częściej wydają się sensowne kobietom.

INWESTOWANIE OSZCZĘDNOŚCI

Znajomość poszczególnych instrumentów finansowych jest zróżnicowana. Największa jest wśród Polaków świadomość najbardziej tradycyjnych rozwiązań, takich jak akcje i obligacje, których znajomość deklaruje około 80% badanych.

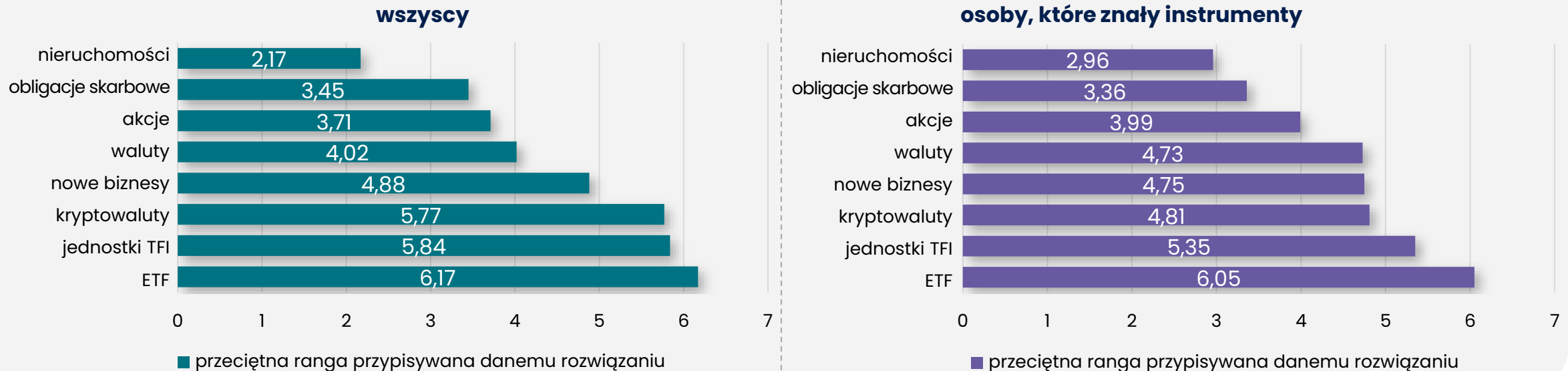
Podobny odsetek dorosłych Polaków wskazuje, że wie, czym są kryptowaluty. Nie jest to zaskakujące, biorąc pod uwagę powszechne poruszanie tego tematu w mediach i mediach społecznościowych.

Wyraźnie mniejsza jest natomiast deklarowana wiedza dotycząca jednostek TFI i ETF. W przypadku jednostek TFI tylko 27% Polaków deklaruje, że wie, czym są, zaś w przypadku ETF ta liczba jest jeszcze mniejsza i wynosi 17%. Warto jednak zauważyć, że ETF są relatywnie nowymi instrumentami inwestycyjnymi i, porównując deklarowaną świadomość tego rozwiązania z wynikami z ostatnich 2-3 lat, można zaobserwować wyraźny wzrost, podczas gdy świadomość jednostek TFI utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Mężczyźni częściej niż kobiety deklarują znajomość poszczególnych instrumentów finansowych.

INWESTOWANIE OSZCZĘDNOŚCI

Proszę uszeregować poniższe rodzaje inwestycji od tych, w które Pana(-i) zdaniem ma największy sens inwestować (1), do tych, w które inwestowanie ma najmniejszy sens (8), opierając się na wiedzy lub intuicji:

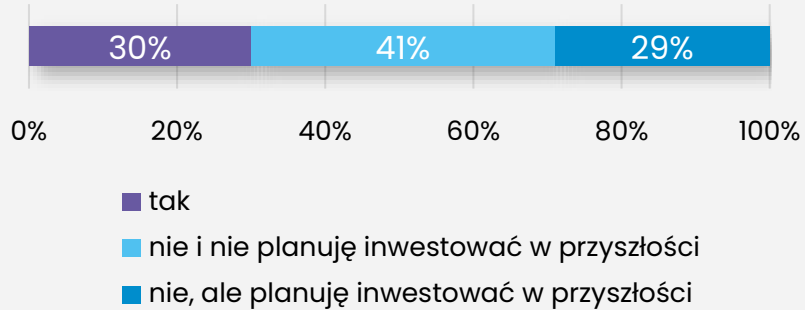
Niezależnie od deklarowanej znajomości różnych rozwiązań inwestycyjnych Polacy wskazują te same trzy opcje jako najbardziej opłacalne: nieruchomości, obligacje skarbowe i akcje – w kolejności od najbardziej opłacalnego.

Wśród ogółu Polaków kolejne dwa miejsca zajmują waluty i nowe biznesy, następnie kryptowaluty i jednostki TFI, a najmniej sensownym rozwiązaniem są ETF. Jeśli jednak przyrzeć się odpowiedziom wyłącznie tych, którzy (przynajmniej na poziomie deklaracji) znali poszczególne rozwiązania inwestycyjne, okazuje się, że postrzeganie relatywnej sensowności alokacji kapitału w nie jest nieco inne niż w przypadku całej badanej próby. Wśród deklarujących znajomość opisywanych rozwiązań czwarte miejsce w ocenie sensowności inwestycji zajmują jednostki TFI, piąte ETF, a szóste waluty. Listę zamykają nowe biznesy i kryptowaluty.

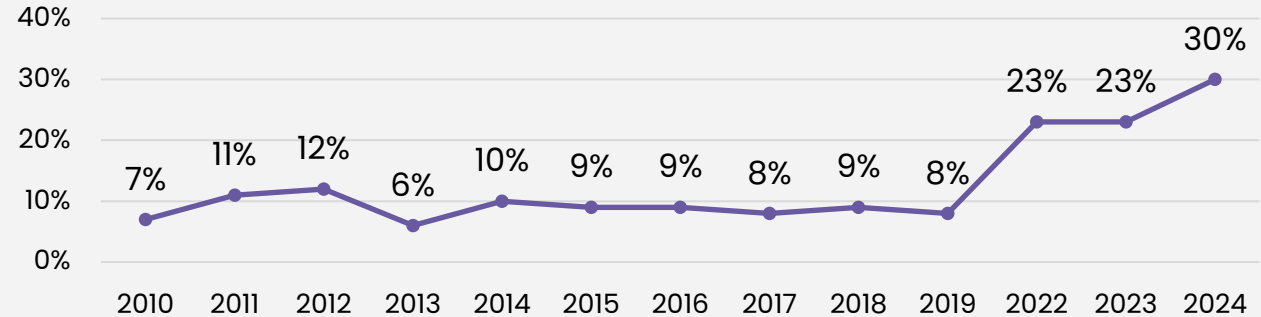
Wydaje się, że instrumenty finansowe, takie jak jednostki TFI i ETF, postrzegane są niekorzystnie przez osoby, które nie wiedzą, czym one są. Zatem przy braku wiedzy intuicyjnie kojarzą się one z nieopłacalnym rozwiązaniem. Warto o tym pamiętać, bo pokazuje to potrzebę społecznego kształtowania postaw i przekonań wobec tych rozwiązań finansowych. Odwrotny efekt obserwuje się przy kryptowalutach – ich atrakcyjność na tle jednostek TFI i ETF zdecydowanie spada, gdy konsument rozumie, czym jest każde z tych rozwiązań.

INWESTOWANIE OSZCZĘDNOŚCI

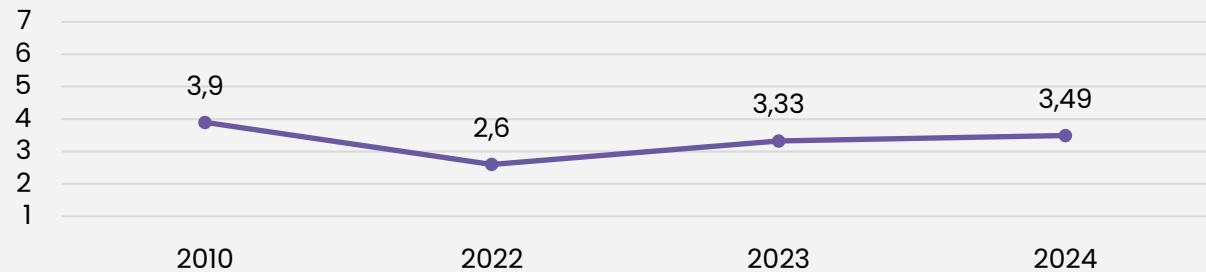
Czy inwestuje Pan(i) swoje pieniądze? (2024)

Czy inwestuje Pan(i) swoje pieniądze?

Preferowany poziom ryzyka inwestycyjnego*

Niezależnie od postrzeganej atrakcyjności różnych rozwiązań inwestycyjnych, 30% dorosłych Polaków deklaruje inwestowanie swoich środków, a 29% wskazuje gotowość i planowanie inwestowania w przyszłości. Nie obserwuje się różnic w tym obszarze między kobietami i mężczyznami.

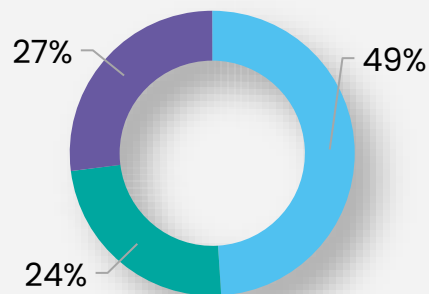
Po 2019 r. obserwuje się wyraźny wzrostowy trend odsetka inwestujących Polaków, co może wynikać z potrzeby ograniczania wpływu inflacji na wartość posiadanych oszczędności. W 2022 i 2023 r. odsetek deklarujących posiadanie inwestycji był niemal 3-krotnie wyższy niż w 2019 r., a w 2024 r. już niemal 4-krotnie!

Polacy preferują raczej niski poziom ryzyka inwestycyjnego, ale ich preferencje na przestrzeni ostatnich trzech lat powoli, acz konsekwentnie, przesuwały się w kierunku umiarkowanego poziomu ryzyka.

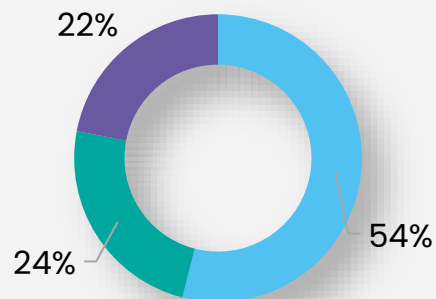
*Średnia z czterech pytań, możliwy wynik na skali 1-7

INWESTOWANIE OSZCZĘDNOŚCI

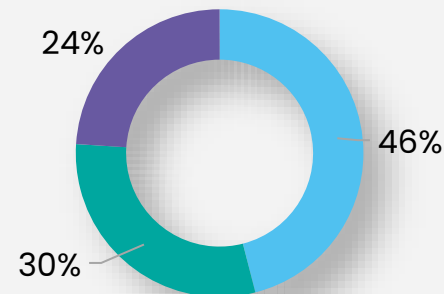
Gdy inwestuję swoje pieniądze...

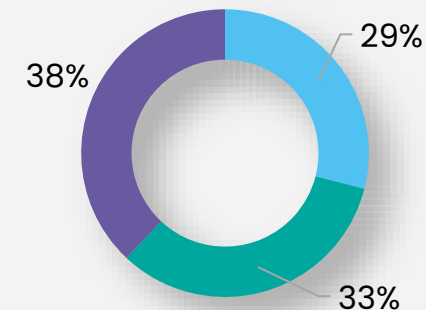
- wolę pewny niższy zysk
- wolę podejmować ryzyko, licząc na wyższy zysk
- te opcje są dla mnie równoważne

- wolę inwestować w takie formy inwestowania, które oprócz gromadzenia oszczędności gwarantują ochronę kapitału
- wolę inwestować w takie formy inwestycji, w których wszystkie środki są przeznaczane na inwestycje
- te opcje są dla mnie równoważne

- staram się wybierać takie formy inwestowania, z których mogę zrezygnować w danym momencie nawet kosztem uzyskania mniejszych zysków
- staram się wybierać takie formy inwestowania, które oferują uzyskanie większego zysku, mimo że nie ma możliwości rezygnacji z nich w dowolnym momencie i należy zamrozić oszczędności na dłuższy czas
- te opcje są dla mnie równoważne

- jeśli moje inwestycje tracą na wartości, sprzedaję je z obawy przed dalszą stratą
- jeśli moje inwestycje tracą na wartości, nie rezygnuję z nich, czekając na odrobienie straty
- te opcje są dla mnie równoważne

Jak wspomniano wcześniej, Polacy preferują raczej bezpieczne inwestycje. Znajduje to odzwierciedlenie w elementach preferowanych przez nich strategii inwestycyjnych.

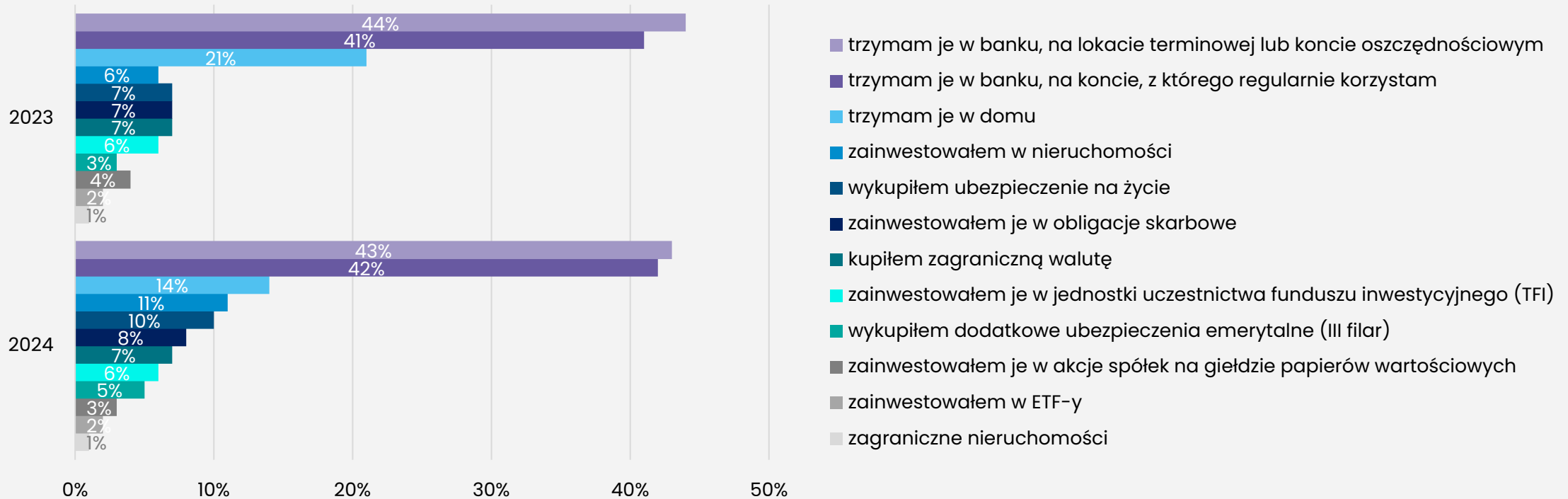
Połowa Polaków preferuje inwestycje dające mniejsze, ale stosunkowo pewne zyski, zamiast bardziej ryzykownych i potencjalnie bardziej zyskowych, oraz woli inwestować w instrumenty, które zawierają komponent ochrony kapitału. Co czwarty Polak ma preferencje przeciwne. Pozostali nie mają preferencji w tym zakresie.

Ponadto preferowane strategie inwestycyjne niemal połowy Polaków (46%) obejmują inwestycje w aktywa zbywalne w dowolnym momencie, podczas gdy 30% badanych preferuje potencjalnie bardziej zyskowe aktywa, nawet jeśli wiąże się to z zamrożeniem kapitału na dłużej. Warto zauważyć, że wybór bezpieczniejszych opcji inwestycyjnych jest częściej domeną kobiet niż mężczyzn.

Co jednak ciekawe, zważywszy na potrzebę bezpiecznych rozwiązań inwestycyjnych charakteryzujących się niewielką wariacją wyników, stosunkowo niewielki odsetek Polaków wynoszący 29% sprzedaje inwestycje, gdy tylko zaczynają tracić na wartości. Pozostali czekają na odrobienie strat lub zachowują się różnie bez silnych preferencji sprzedania lub zostawienia aktywów. Być może potrzeba bezpieczeństwa swoich pieniędzy w tym wypadku przekłada się nie na ograniczanie ewentualnych strat, tylko na nadzieję ich odrobienia. Należy zauważyć, że natychmiastowa sprzedaż tracących akcji częściej dotyczy kobiet niż mężczyzn.

WYKORZYSTANIE OSZCZĘDNOŚCI

Co robi Pan(i) ze swoimi oszczędnościami?

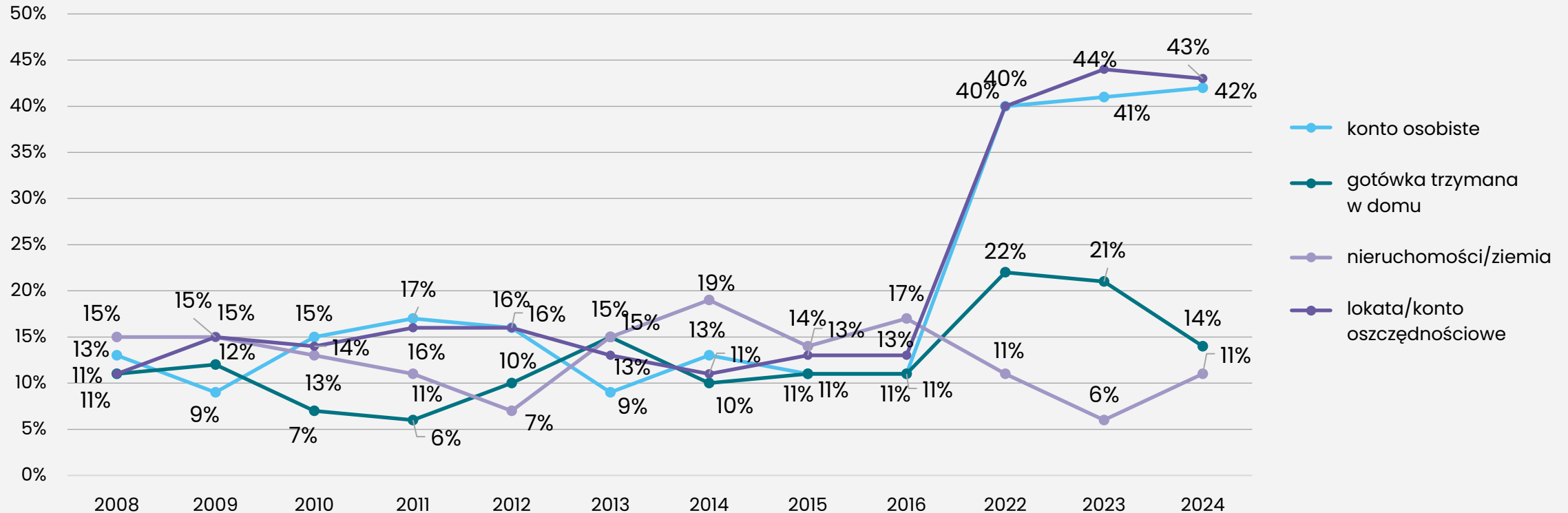
Polacy najczęściej trzymają oszczędności na kontach oszczędnościowych i lokatach (43%) oraz bieżących rachunkach bankowych (42%). Odsetek osób wskazujących te odpowiedzi jest niemal identyczny jak w 2023 r. Na trzecim miejscu, podobnie jak rok temu, znajduje się trzymanie pieniędzy w gotówce, ale odsetek osób deklarujących przechowywanie środków w tej formie obecnie spadł o jedną trzecią w porównaniu do sytuacji sprzed 12 miesięcy. Zmniejszyła się również przewaga tego rozwiązania nad różnymi formami inwestowania kapitału.

Co dziesiąty Polak deklaruje inwestowanie oszczędności w nieruchomości w kraju (a 1% inwestuje w nieruchomości za granicą) i/lub wykupienie ubezpieczenia na życie, co stanowi wzrost o 5% (nieruchomości) i 3% (ubezpieczenie) w stosunku do poprzedniego roku.

Zainteresowanie obligacjami, jednostkami TFI, akcjami, ETF i zagraniczną walutą jest na niemal tym samym poziomie co w 2023 r. i wynosi od 3% (ETF) do 8% (obligacje skarbowe), przy czym jest ono wyższe wśród mężczyzn niż kobiet.

FORMY PRZECHOWYWANIA OSZCZĘDNOŚCI – TRENDY

Najczęściej wymieniane formy przechowywania oszczędności

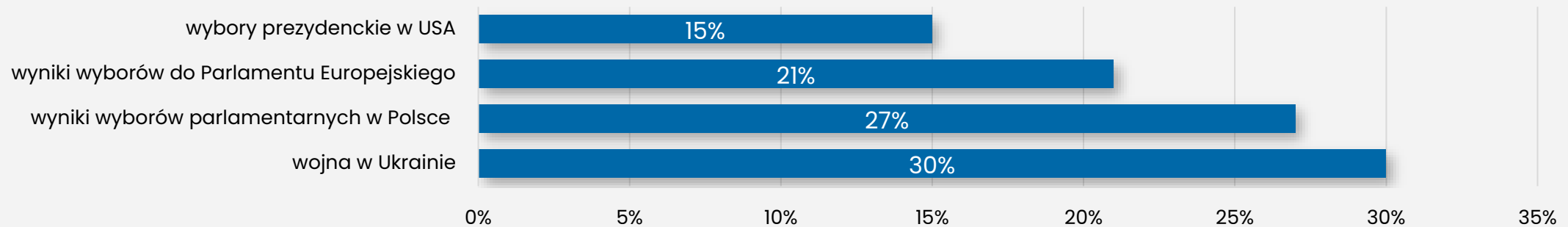
Zainteresowanie przechowywaniem oszczędności na koncie osobistym oraz w bezpiecznych instrumentach finansowych jak lokata utrzymuje się na zbliżonym poziomie co najmniej od 2022 r. i wynosi obecnie 42%-43%. Jest to wynik trzy-, a nawet czterokrotnie wyższy niż w poszczególnych latach z przedziału 2008-2016 r.

Zainteresowanie inwestycjami w nieruchomości/ziemię, po 5-procentowym spadku w 2023 r., wróciło do poziomu 11% (tak jak w 2022 r.).

Po wyraźnym, dwukrotnym, wzroście odsetka osób przechowujących oszczędności w domu w gotówce – w czasie pandemii i bezpośrednio po niej – w 2024 r. obserwuje się spadek tej wartości, która wyniosła 14% (o 7% mniej niż w 2023 r.).

WPŁYW CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH NA DECYZJE INWESTYCYJNE

Które czynniki wpłynęły na to, jak dziś inwestuje Pan(i) swoje pieniądze?

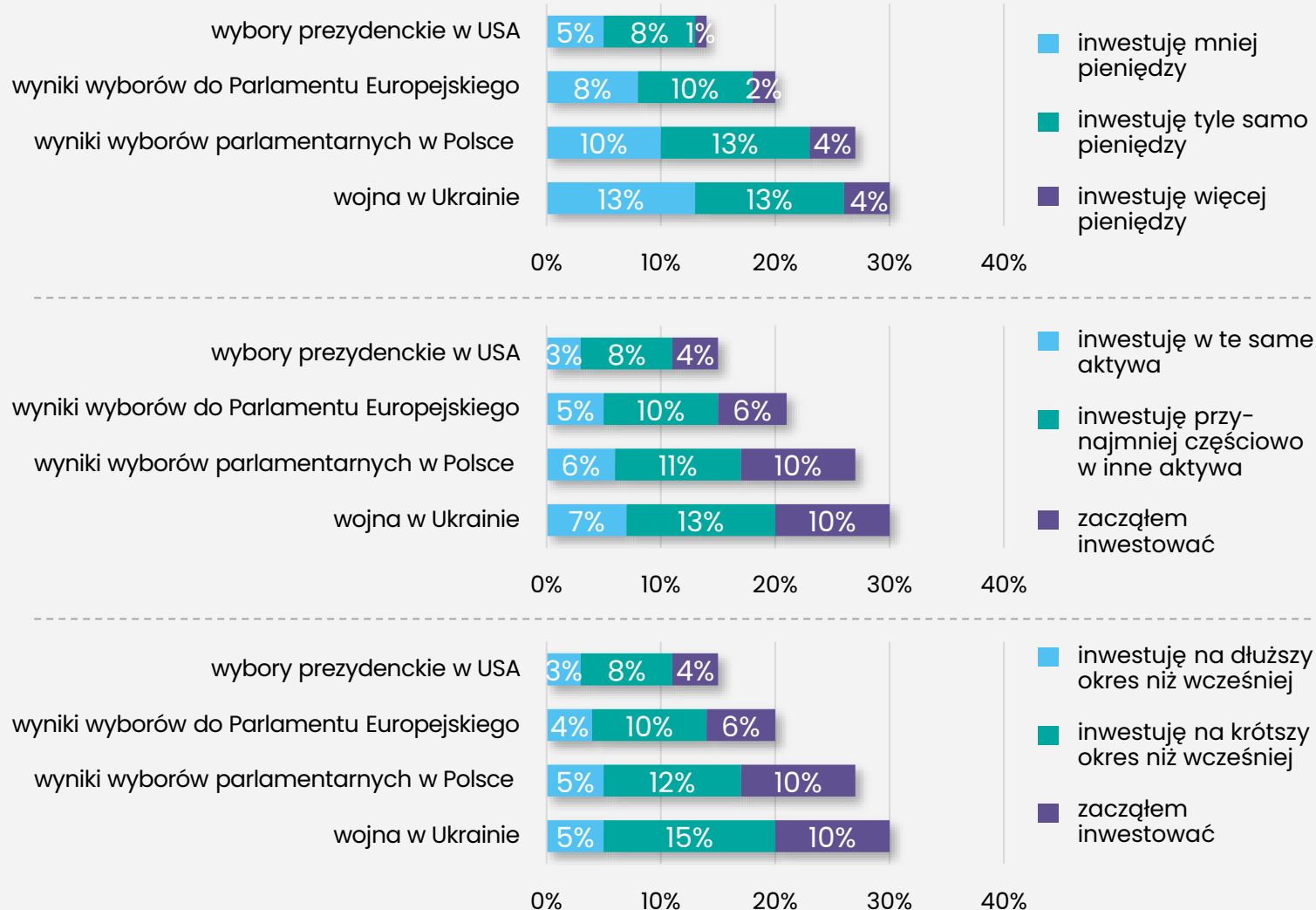

W ciągu ostatnich lat wiele zewnętrznych czynników makroekonomicznych mogło potencjalnie oddziaływać na decyzje inwestycyjne Polaków. Rola niektórych spośród nich nie jest już tak znacząca (np. pandemia Sars-Cov-2), ale innych wciąż pozostaje obserwowalna.

30% Polaków deklaruje, że wojna w Ukrainie miała wpływ na to, jak dziś inwestują. 27% dostrzega w tym kontekście znaczenie wyników wyborów parlamentarnych w Polsce, co piąty Polak uwzględnił w swoich inwestycjach wyniki wyborów do Parlamentu Europejskiego, a 15% wzięło pod uwagę kwestię zbliżających się wyborów prezydenckich w USA. Warto zauważyć, że opisane zewnętrzne czynniki podobnie często wpłynęły na decyzje kobiet i mężczyzn.

WPŁYW CZYNNIKÓW ZEWNĘTRZNYCH NA DECYZJE INWESTYCYJNE

Jak poniższe czynniki wpłynęły na Pana(-i) inwestycje?*

Analizowane makroekonomiczne czynniki (wojna w Ukrainie, wyniki wyborów parlamentarnych w Polsce i do parlamentu UE czy wybory prezydenckie w USA) wpłynęły na strategie inwestycyjne niektórych Polaków.

Co ciekawe, każde z tych wydarzeń oddziaływało na strategie inwestycyjne różnych osób w przeciwnym kierunku. W związku z tymi wydarzeniami część Polaków zwiększyła, a część zmniejszyła środki na inwestycje, jedni pozostali z wcześniejszym portfelem inwestycyjnym, inni wprowadzili do niego zmiany, niektórzy wydłużyli swój horyzont inwestycyjny, inni zaś go skrócili.

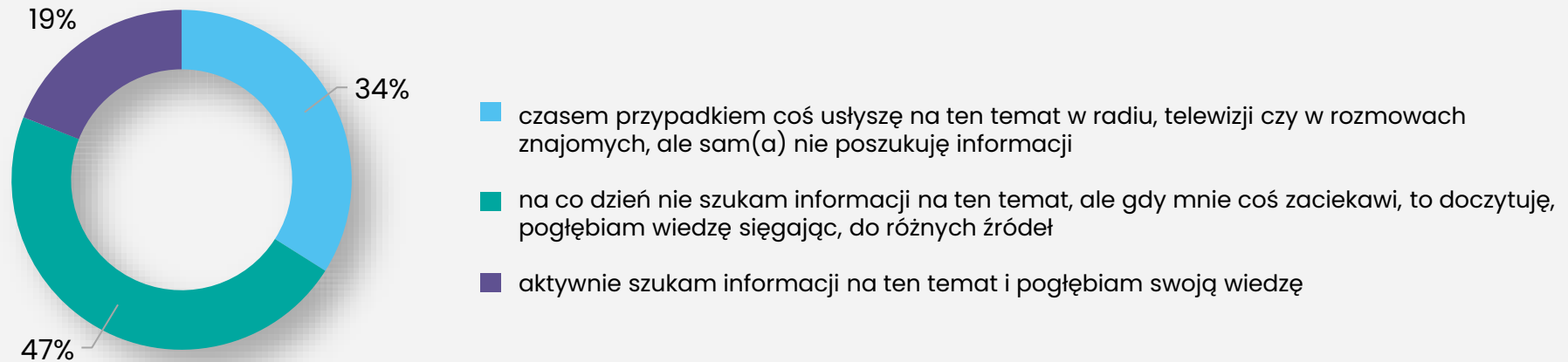
Dlatego interpretacja skutków opisywanych wydarzeń jest niejednoznaczna.

Tym niemniej warto zauważyć, że wyniki wyborów w Polsce i wojna w Ukrainie spowodowały, że 10% Polaków zaczęło oszczędzać.

Jednocześnie opisywane zdarzenia częściej sprzyjały skracaniu niż wydłużaniu horyzontu czasowego, zmianie aktywów niż pozostaniu z wcześniejszym składem portfela inwestycyjnego i zmniejszeniu niż zwiększeniu puli środków przeznaczanych na inwestycje.

W JAKI SPOSÓB ZDOBYWASZ WIEDZĘ ZWIĄZANĄ Z OSZCZĘDZANIEM I INWESTOWANIEM

W jaki sposób zdobywa Pan(i) wiedzę na temat oszczędzania i inwestowania?

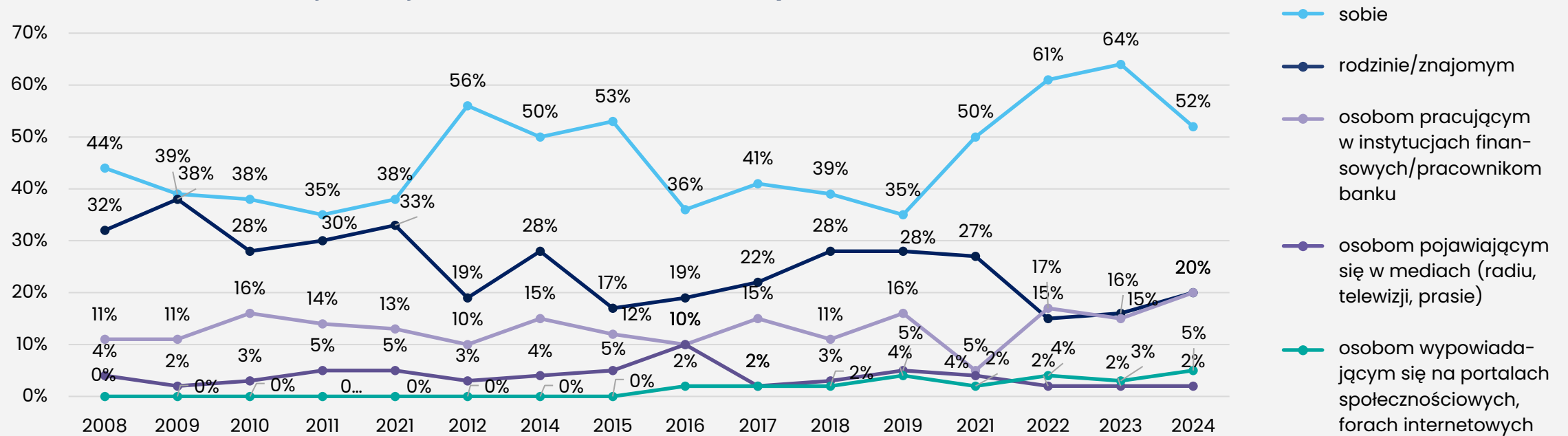

Tylko co piąty Polak aktywnie poszukuje informacji na temat oszczędzania i inwestowania, przy czym częściej dotyczy to mężczyzn niż kobiet. Co prawda niemal połowa badanych nie szuka informacji na ten temat spontanicznie, ale jeśli ich coś zaciekawi, to pogłębia temat (podobny odsetek kobiet i mężczyzn).

Problematyczna jest ostatnia grupa (równie liczna wśród kobiet i mężczyzn). Co trzeci dorosły zdobywa informacje na temat oszczędzania i inwestowania tylko przypadkiem, z losowych źródeł. Nie weryfikuje tych informacji i nie pogłębia. Może to skutkować gromadzeniem fałszywej lub niekompletnej wiedzy, zarówno dlatego, że informacje były błędne, jak i dlatego, że zostały źle zinterpretowane.

ZAUFANIE DO INNYCH OSÓB W KWESTIACH ZWIĄZANYCH Z OSZCZĘDZANIEM I INWESTOWANIEM

Komu najbardziej Pan(i) ufa w kwestiach związanych z oszczędzaniem i inwestowaniem?

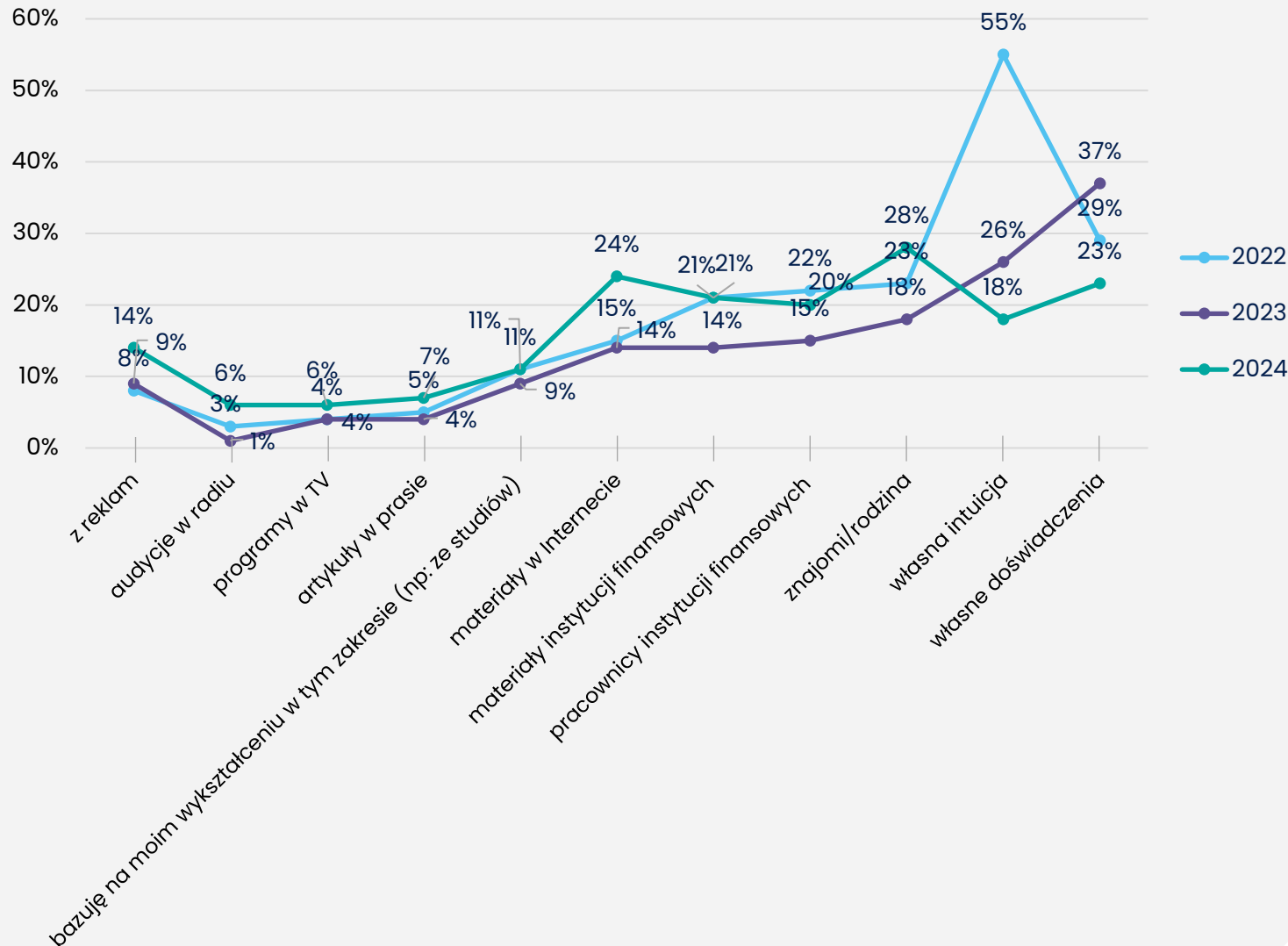
Zestawienie wyników dotyczących zaufanych źródeł wiedzy/opinii w zakresie oszczędzania i inwestowania pokazuje, że od co najmniej 16 lat Polacy najbardziej ufają sobie. Na drugim miejscu są rodzina i znajomi, a od dwóch lat ex aequo z nimi plasują się pracownicy instytucji finansowych.

Po dwóch latach wyraźnego wzrostu zaufania do własnej wiedzy i intuicji, w 2024 r. odsetek wskazujących siebie samych jako najbardziej zaufane źródło wiedzy spadł o 12% (do 52%). Nastąpiło to w parze z 5-procentowym wzrostem zaufania do pracowników instytucji finansowych.

Wydaje się, że okres pandemii i wysokiej inflacji spowodował ograniczenie zaufania do jakichkolwiek zewnętrznych źródeł wiedzy i opinii, ale tegoroczna (lepsz) sytuacja znalazła odzwierciedlenie w przełamaniu tego trendu.

ŹRÓDŁA WIEDZY O INWESTOWANIU

Najważniejsze trzy źródła informacji o oszczędzaniu i inwestowaniu

Najczęściej wskazywane źródła wiedzy o oszczędzaniu i inwestowaniu odnoszą się do własnych doświadczeń i intuicji oraz informacji zdobywanych od znajomych i rodziny, przy czym kobiety częściej niż mężczyźni czerpią wiedzę od znajomych i rodziny, a mężczyźni częściej bazują na własnym doświadczeniu.

Po wyraźnym wzroście zaufania do siebie samego w 2022 r., a następnie 2023 r., w aktualnym pomiarze obserwujemy wyraźny spadek.

Dziś Polacy częściej czerpią z wiedzy znajomych i rodziny niż z własnych doświadczeń czy intuicji.

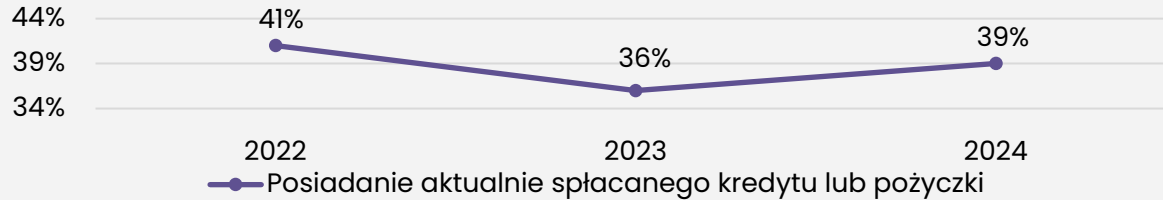
Częściej jednak niż w poprzednich latach wskazują na czerpanie z własnego wykształcenia.

Warto zauważyć, że co piąty Polak wśród najważniejszych źródeł wskazał pracowników instytucji finansowych i materiały instytucji finansowych. Jest to 5–7-procentowy wzrost w stosunku do wcześniejszych pomiarów. Korzystanie z wiedzy pracowników instytucji finansowych częściej dotyczy kobiet niż mężczyzn.

Znaczenie informacji w mediach nieznacznie wzrosło, szczególnie dotyczy to informacji z reklam, które dziś stanowią jedno z najważniejszych źródeł wiedzy dla 14% Polaków!

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE POLAKÓW

Zaciągnięte (niespłacone) kredyty lub pożyczki*

39% Polaków deklaruje, że ma zaciągnięte zobowiązania finansowe, które aktualnie spłaca. To o 3% więcej niż w 2023 r.

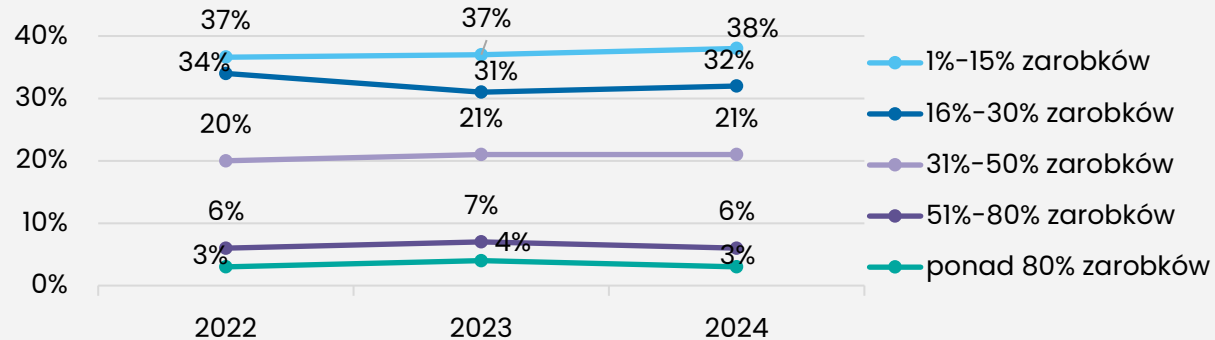
70% Polaków posiadających zobowiązania finansowe ma kredyty, których spłata pochłania co miesiąc nie więcej niż 30% zarobków, co klasyfikuje je jako bezpieczne w kontekście spłaty.

Oznacza to jednak, że 30% Polaków posiadających kredyty musi spłacać ratę, na którą przeznaczają więcej niż 30% swoich zarobków, w tym 9% spłaca kredyty, których rata stanowi co najmniej połowę zarobków, co czyni je ryzykownymi w kontekście spłaty.

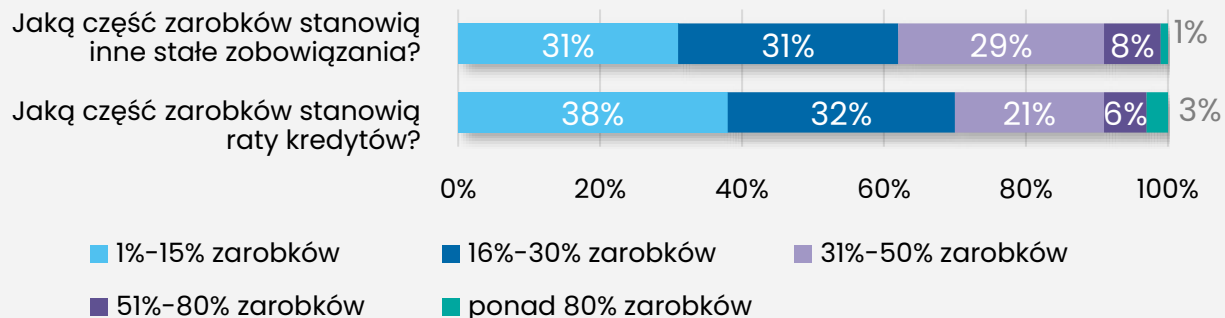
Warto jednak zauważyć, że raty kredytów to nie jedyne stałe zobowiązania gospodarstw domowych i żeby rzetelnie rozpoznać ich sytuację, trzeba uwzględnić również inne comiesięczne wydatki (czynsz, subskrypcje, abonamenty, opłaty za szkołę dzieci i inne). Okazuje się, że w przypadku 62% badanych stanowią one do 30%, pozostali przeznaczają na ten cel więcej, w tym 9% badanych przeznaczają ponad połowę zarobków.

Opisane wyniki w równym stopniu odpowiadają odpowiedziom kobiet i mężczyzn.

Jaką część Pana(-i) zarobków stanowią raty kredytów?*

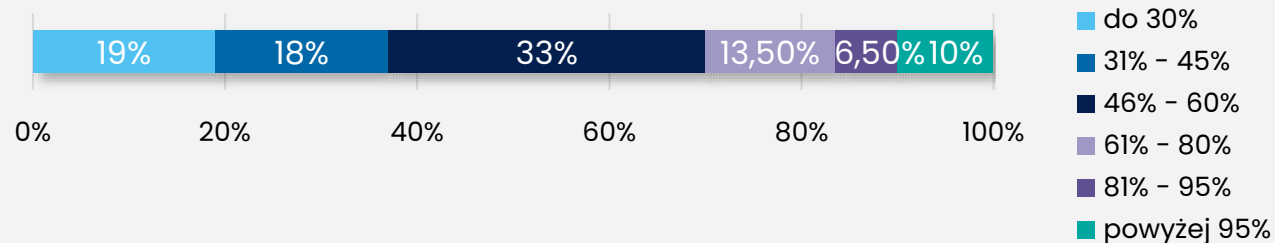
Jaką część Pana(i) zarobków stanowią raty kredytów?*

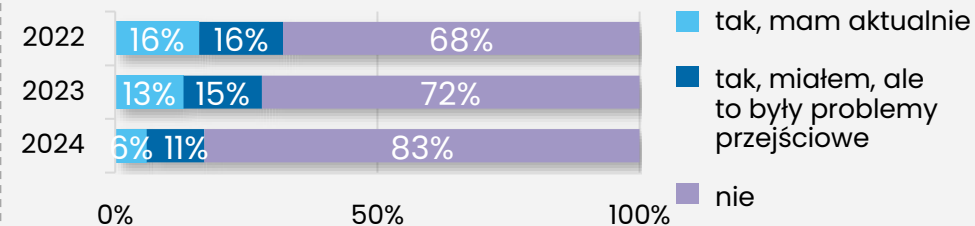
*Odpowiadały tylko osoby, posiadające kredyty do spłaty

TRUDNOŚCI ZE SPŁATĄ ZOBOWIĄZAŃ

Jaką część dochodów gospodarstwa domowego stanowią (względnie) stałe zobowiązania (łącznie kredyty, pożyczki, umowy/subskrypcje)*

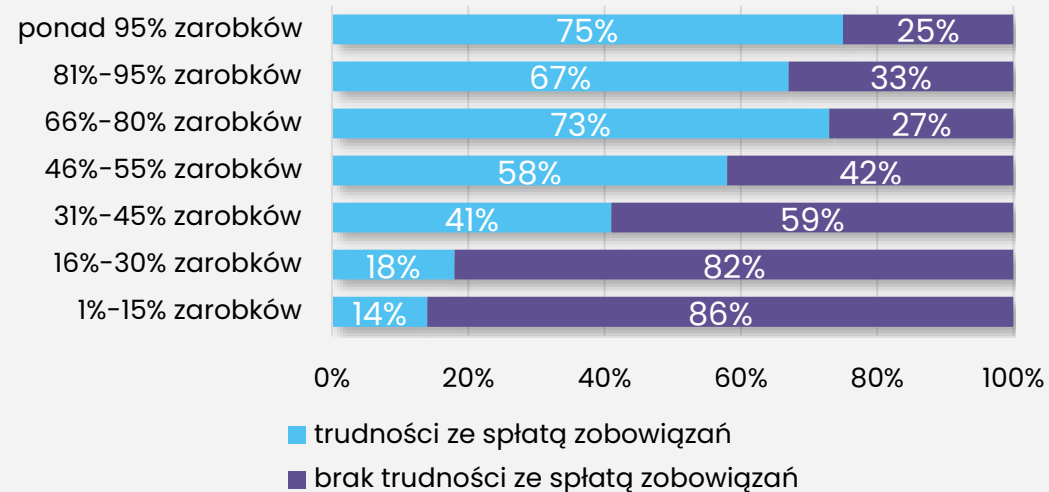
Czy w ciągu ostatnich 12 m-cy miał(a) Pan(i) problem ze spłatą zobowiązań?

Mimo iż zobowiązania kredytowe 70% kredytobiorców mieszczą się w bezpiecznym pułapie poniżej 30% dochodu, to jeśli nałożyć na to inne stałe zobowiązania (zwykle również mieszczące się w granicy do 30% dochodu), to okazuje się, że tylko 19% Polaków ma stałe zobowiązania mieszczące się poniżej 30% progu, podczas gdy 30% ma stałe zobowiązania powyżej 60% dochodu, w tym 17% powyżej 80%.

Patrząc z tej perspektywy, nie dziwi fakt, że 17% Polaków doświadczyło w ostatnim roku trudności w spłacie zobowiązań, przy czym dla 6% badanych nie były to problemy chwilowe. Dalsza analiza wyraźnie pokazuje dodatnią zależność między tym, jakiej wysokości stałe zobowiązania dźwiga gospodarstwo domowe a trudnościami w spłacie zobowiązań finansowych.

Trudności ze spłatą zobowiązań w zależności od tego jaką stanowią część dochodu

*Odsetek osób posiadających taki poziom (względnie) stałego obciążenia budżetu domowego

WYDAWCA:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

Plac Kasztelański 3, 01-362 Warszawa

www.think.org.pl

© Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think! i Fundacja Kronenberga Citi Handlowy, Warszawa, październik 2024

**Badanie jest elementem Programu Rozwoju Przedsiębiorczości realizowanego przez Fundację THINK!
w partnerstwie merytorycznym z Fundacją Citi Handlowy im. L. Kronenberga.**

Program jest finansowany przez Citi Foundation.

**Badanie zostało zrealizowane we współpracy merytorycznej z Katedrą Psychologii Biznesu
i Innowacji Społecznych na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.**

AUTORKA:

Dr Katarzyna Sekścińska
Adiunkt w Katedrze Psychologii Biznesu
i Innowacji Społecznych,
Wydział Psychologii Uniwersytetu
Warszawskiego

O AUTORCE:

Katarzyna Sekścińska – Doktor habilitowana nauk społecznych w zakresie psychologii, coach i trener. Psycholog i ekonomistka. Jej zainteresowania naukowo-badawcze obejmują psychologię finansową, psychologię konsumenta i ekonomię behawioralną. Szczególnie interesują ją tematy związane z socjalizacją ekonomiczną oraz czynnikami wpływającymi na ryzykowne wybory finansowe i wybory konsumenckie. Autorka i wykonawca wielu projektów z zakresu edukacji finansowej i konsumenckiej zrealizowanych we współpracy z kluczowymi instytucjami finansowymi w Polsce. Kontakt: sekscinska@psych.uw.edu.pl

KOORDYNACJA MERYTORYCZNA:

Anna Bichta
Małgorzata Polak
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy THINK!

REDAKCJA:

Joanna Kluz
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy THINK!

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD:

Iwona Piśmienny-Ścibor

Fundacja Kronenberga

Citi Foundation

Rok Edukacji
Ekonomicznej